

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 726.

CHICAGO, ILL., 11. avgusta (August 11th), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

SOCIALIZEM IN ZASEBNA LASTNINA.

Ko je prvi človek ogradil kos zemlje in jo smatral za svojo lastnino, je bila s tem dana podlaga privatni posesti. Dokler je bil človek nomad, ni imel nepremične privatne lastnine. Ko se je naselil na enem gotovem mestu, si osvojil zemljo in jo obdeloval, je postal gospodar. In tem so bili potrebni hlapci in sužnji. In tako je šel razvoj naprej, vedno na podlagi privatne lastnine, vedno v znamenju boja med hlapcem in gospodarjem, v današnji kapitalizem. Privatna posest je rodila potrebo sužnjev, tlačanov, hlapcev in sedaj delavcev. Človeštvo pa je napredovalo; izkoriščani in zatirani so spoznali, da se jim gode krivice, pa so se pričeli upirati. Vsa zgodovina je polna takih bojov. In tudi v tem oziru smo napredovali. Spoznali smo, da leži vzrok za izkoriščanje in zatiranje v privatni lastnini, in porodil se je nauk socializma.

Jasna in veličastna je misel socializma. Socialisti konstatirajo, da so po imetju današnji ljudje razdeljeni na dva razreda. Eden teh razredov, delavski razred, pa je prisiljen, da se za mezdo prodaja drugemu razredu, ki poseduje delovna sredstva. In mnogokrat ni delavcu niti mogoče prodati svoje delovne moči, kakor je na primer to sedaj, ko pohajkuje na milijone ljudi po vseh krajih Unije in berači za delo.

Proletarci nimajo svojih tovarov, nimajo strojev, nimajo sirovin, nimajo niti polja, da bi ga obdelovali. Vsa ta sredstva poseduje drugi razred, ki najema delavskega, da mu proti plačilu robota. Razred, ki ima tovarne, polja, stroje, rudnike in denar, ne dela, ali vendar se mu izborno godi. Ta razred sprejema čisti dobiček, najemščino za polje, za stanovanja, orestri vrednostnih papirjev, dividende, dohodke iz obligacij ter podjetniški in trgovski dobiček.

Nobenega dvoma ni, da ne dobe tisti, ki delajo, za svoje delo toliko, kolikor bi morali dobiti, kajti če bi dobili, bi ne bilo vsakojakega pomankanja med delavskim ljudstvom. Pravice ni! Z mezdnim delom postanejo uslužbenec od delodajalcev. In prav tako, kakor ni v mestu tovarov za delavce, ni na deželi zemlje za najemnike in male rarmarje. Na tisoče in tisoče ameriških farmarjev obdeluje zemljo, ki ni njihova; oni so le najemniki in produkt svojega dela morajo deliti s tistimi, ki so posestniki zemlje; in ti posestniki ne orjejo in ne sejejo, pa vendarle žanjejo. Rudar in premogar garata v rovih, vedno njima preti smrtna nevarnost — lastnik rogov pa si z dobičkom, ki mu ga

napravljata rudar s težkim delom, sladi svojo poželjenja. Ničesar mu ne manjka, dasiravno ne dela. Rudar, ki se muči leta in leta, pa živi v vednem pomankanju. Od življenja nima drugega, kakor naporno delo, hrano, če dela, in pa spanje, ki pa je mnogokrat ravno tako utrudljivo kakor delo samo. Počitek zgaranih, skrbipolnih ljudi mnogokrat ni podoben počitku.

Cilj socializma je, da postanejo naravna bogastva in velika industrija ljudska last. Iz zasebnega premoženja naj se napravi narodno, občinsko, deželno, skratka družabno premoženje. Skupna last zemlje, tovarov, rudnikov in vseh predmetov, s katerimi se dela, izdeluje, predeluje, obdeluje in pridobiva, ter skupno delo vseh, ki so zmožni za delo in izdelovanje — to je cilj socializma.

Socializem ne bo delil, ampak hoče vse premoženje in vso zemljo spraviti v celoto, ki bo last vseh v uporabo vsem. Socializem pa hoče, da bi bilo na skupnem imetju skupno delo in da bi prejel vsakdo pravično nagrado za svoj trud.

S tem ciljem na vidiku so podružabili ruski revolucionarji vse cerkveno premoženje, naravna bogastva in veliko industrijo ter zemljo, ki je bila deloma razdeljena med kmete in deloma je ostala v posesti države.

Zavedni proletariati ve, da je svobodno delo mogoče le tedaj, kadar postane vse imetje last družbe namesto današnje zasebne lastnine. Dokler bodo posamezniki in posamezni razredi imeli v rokah proizvodna sredstva (tovarne, zemljo, rudnike itd.), do tedaj bo tudi peščica kapitalistov vladala nad velikim številom delavcev, do tedaj bodo množice izkoriščane po posameznikih. Skupna last je torej potrebna, da se individuum (oseba) osvobodi. Od tod je torej ta velika kolektivistična ideja, glavna točka socialističnega nazora.

Socialistična stranka se odlikuje v tem, da je zastopnica neposedejočih slojev. Ona teži za uvedbo splošne sreče, za odstranitev pomankanja in bede, za pravičnost in bratstvo. Dokler bo obstal delavski razred, ostane socialistična stranka razredna stranka toda socialisti se bore za odpravo razredov, ker je kapitalistični razred vir vsega zatiranja, vojen, kriz in mnogih drugih neprilik, ki izginejo, kadar se odpravi kapitalizem.

Socialistom je poznano, kako se je zasebna last razvijala v zgodovini. Z odstranitvijo suženjstva je izginila privatna last nad ljudmi, nad sužnji. Suženj, robotnik in njih družine so pač bile zasebna last

svojih fevdalnih gospodarjev. Tlačan se ni smel samovoljno preseliti iz kraja v kraj, ni se smel ženiti brez dovoljenja grajščaka in stavile so se mu razne druge ovire. Šele francoska revolucija je proglasila ljudske pravice in razglasila, da se rodi vsak človek kot svobodno bitje! Tlačanstvo nove dobe, tlačanstvo v sedanjih časih pa je mezdnó delo. Prej so bili kmetje tlačani svojim gospodarjem grajščakom, sedaj sta pa tovarniški in poljski delavec tlačana tovarnarju in zemljiškemu veleposestniku. Kakor je suženjstvo in tlačanstvo prešlo, tako preide tudi mezdnó delo. Na njegovo mesto pa mora priti svobodno delo, ki bo dalo delavcu njegov pošteni, pravični zaslužek. Nova last bo ljudskega, občinskega, kooperativnega značaja, kjub temu pa bo individualna. Noben individij, noben posameznik ne bo izkoriščen od drugih. Izginila bo tiranija denarne aristokracije, despocija veleposestnikov pa že izginja. V Rusiji je ni več, v drugih državah se z zadnjimi silami upira.

Privatno lastništvo proizvajalnih in distributivnih sredstev se mora odpraviti. V interesu vsega človeštva, razun male skupine, je, da se odpravi. Za ta cilj se bojuje socializem. Za ta cilj izobrazuje delavske mase in jih pripravlja za naloge, ki jih pri naša družabni preobrat.

Brezposelnost mora izginiti. Pomankanje je posledica sedanjega ekonomskega ustroja, slonečega na privatni lastini; dasiravno je blaga dovolj, vlada pomankanje le med delavskim slojem, ker nima sredstev, da si nabavi potrebščin. Pomankanja ne bo več, kadar se odpravi privatna lastina in s tem profitarški sistem. Živil se producira na svetu več, kakor pa jih more porabiti današnje človeštvo. Kljub temu milijoni leto za letom stradajo, ker špekulanti, ki kontrolirajo živila, ista prodajajo le, če imajo pri takih kupčijah profit. Tak sistem, ki dopušča, da umre vsako leto na stotisoče delavskih otrok, žen in mož vsled pomankanja zdrave hrane, medtem, ko je gnije ogromne zaloge, bodisi v skladiščih, ali pa na poljih, se mora umakniti pravičnejšemu sistemu. Ali ne bo se umaknil brez bojev. Zato je naloga socialističnega delavstva, da organizira svoje sile, da se pripravlja in izobrazuje, kajti družba bodočnosti bo potrebovala inteligentno, socialno vzgojeno ljudstvo.

Pesem o zniževanju plač postaja stara. Vsaki dan se ponavlja, delavci pa molče. Drugčega v danih okoliščinah tudi storiti ne morejo, kvečjem, da malo zabavljajo. Socializma se branijo, drugega sredstva proti kapitalizmu pa ne poznajo. — Med večjimi firmami, ki so zadnje dneve znižale plače, je General Electric Co. Prizadetih je 12.000 delavcev. Poleg te so še številna manjša podjetja; nekatera so že drugič znižala plače v tem letu. To se bo nadaljevalo, zato, ker sede v Washingtonu republikanci. Če bi bili demokratje, ne bi bilo nič drugače. Povsem nekaj pa bi bilo, če bi bila vlada v rokah socialistov. Teh pa ameriško delavstvo danes še noče, zato mu socialistična manjšina ne more pomagati.

Pretiravanja o pomankanju v sovjetski Rusiji.

Sovjetski ogani v Moskvi brzojavljajo sveta, da evropsko in ameriško časopisje, sovražno sovjetski Rusiji, pretirava pomankanje, ki se je naselilo v ruske centralne pokrajine. Poroča se o velikanskem izseljevanju, kakršnega še ni videl svet zadnja stoletja. Poročajo, kako begunci, ki beže pred lakoto, požigajo svoje vasi, koljejo živino, ropajo na pohodu in drugo podobne vesti. In sovjetska vlada vsaki dan pada. Kar ni mogel doseči Denikin, Wrangel, Kolčak in drugi, to bo dosegla letošnja suša. Revolucija bo izbruhnila, kajti boljševiki so seveda odgovorni za sušo, vsaj po mnenju urednikov čikaške "Tribune" in pa urednika "Glasila KSKJ", ki črpa svojo učenost iz protiruskih člankov v "Chicago Tribune".

Da je "Chicago Daly Tribune" sovražna sovjetski vladi, je razumljivo. Saj je ta dnevnik glasilo velekapitalistov v Chicagu in Illinoisu, ki vodi popolnoma zavedno kapitalistično politiko in kot tak rživa med finančnimi kralji ugled ne samo v Ameriki ampak po vsem kapitalističnem svetu. Ivan Zupan pa se menda boji, da bi mu boljševiki ne zaplenili enega para čevljev, ker jih ima dva para, ene za delavnik in ene "za k maši".

V New Yorku obstoji "Ruski informacijski urad", ki izdaja tudi list "Struggling Russia". Urejuje ga A. J. Sack. Zupan pravi v "Glasilu KSKJ", da vzdržuje ta urad "ruska demokratična-protiboljševiška stranka". Nam ni ničesar znanega o ti stranki; vemo le, da vzdržujejo take urade kot je ruski informacijski urad v New Yorku, ali v Parizu, Londonu in drugod, isti interesi, ki so podpirali reakcijske generale Wrangla, Kolčaka, Semenova, Denikina, Judeniča, Horwata itd. Seveda so vsi ti generali za demokracijo, za tako, za kakršno je bil pater Rasputin ali pa car Nikolaj. Denar za podpiranje protiboljševiških elementov torej prihaja od kapitalističnih vlad, velebankirjev in od tistih premožnih Rusov, ki imajo svoja bogastva izven Rusije. Če to vemo, potem nimamo vzroka, da bi se navduševali za propagando, ki jo plačujejo kapitalisti in reakcionarni caristični bogataši. Glasilo KSKJ je glasilo organizacije, v kateri je zelo malo bogatih ljudi, kljub temu se čuti urednik poklicanega zagovarjati vse, kar je v kvar ljudskim interesom. Saj ni treba vpiti hosana ruskim boljševikom. Niti ni treba nanje metati tisto blato, ki ga pripravljajo in mešajo ljudje, ki so krivi današnjih ruskih razmer. In ti ljudje so podpiratelji carizma, ki ga sedaj kličejo nazaj v življenje.

Svetovni kapitalizem hoče, da pade sovjetska Rusija, seveda zato, ker je "barbarska" brutalna, tiranska in nedemokratična". Drugod, v civiliziranih deželah je kajpada zelo idealno. Umori so v Ameriki čisto neznana reč. Demokracija je tu popolna, davki so pravično razdeljeni, dela in jela imamo vsi dovolj, prav vsi, ječe so prazne, profitarstva ni, armade nimamo na vojno se ne pripravljajo.

mo, sploh, mi smo civilizirana dežela. Ravno tako tudi Francija, Anglija, Poljska, Italija in še nekaj drugih, morda celo Jugoslavija. Rusija pa je barbarska. Njen največji greh je, da hoče ruska bogastva ohraniti in upravljati za vse rusko ljudstvo. Ta greh ji kapitalistični svet nebo nikdar odpustil.

Rusija še ni idealna dežela. Zanimaril jo je carizem s svojo birokracijo, življensko silo ji je črpala rusko-japonska vojna, revolucije, ali bolje, caristični terorizem in potem še svetovna vojna. Carizem je torej glavni in edini krivec za vse gorje, za vse nepravilnosti, ki so bile v Rusiji za časa njegovega vladanja in za posledice. Nobena človeška sila ne more delati čudežev v takih razmerah. In če je v Rusiji danes še mnogo hujše kot bi bilo, je zopet krivda pri reakcionarjih in kapitalistih, ki so se poslužili vseh do sedaj znanih sredstev, da bi vrgli njim ne ljubo sovjetsko vlado, ne zato, ker je brutalna, ker je nedemokratična, ampak zato, ker hoče Rusijo socialistično organizirati. Carizem je bil brutalen in nedemokratičen, pa se kapitalistični svet ni zgražal nad njim. Turčija je morila kristjane, zatirala gibanja neturških narodov za osvoboditev, metala v ječe svoje napredne ljudi, ampak gospodje državniki in kapitalistični časopisi se niso zgražali nad njo v taki meri, kot se sedaj nad sovjetsko Rusijo. Vzrok je torej na dlani in je vsakemu, ki ima zdrave možgane, jasan.

Ampak kapitalistična propaganda ne bo pravila ljudstvu, da je proti sovjetski Rusiji raditega, ker ne odobrava njene ekonomske politike, ampak bo našla druge pretveze. Nesposobnost sovjetskih organov, to se pravi, nesposobnost ljudstva, da bi samo upravljalo industrijo sebi v prid, to je največkrat pogret argument. Res je, da je ruska industrija takorekoč v razsulu. Producira se mnogo manj, kakor pa pred vojno. Tudi ni popolnoma zlagano, da vlada v nekaterih obratih nesposobnost. Ali glavni vzrok za skrahiranje ruskega ekonomskega življenja je vendar bankrotni carizem, ki je zapustil najbolj kaotično državo, kar jih pozna novejša zgodovina. Potem je sledil še popoln preobrat ruskega ekonomskega sistema, kar ni moglo imeti hipnih dobrih posledic. To so stvari, ki bi se v teku enega leta premostile, če bi bile civilizirane evropske države, oziroma zavezniške velesile, vsaj toliko civilizirane, da ne bi blokirale Rusije in s tem spravljale vse njene gospodarsko življenje v vedno občutnejšo krizo, milijone ruskega prebivalstva pa s tem pehale v bedo. Kolikorkoli se kritizira sovjetsko Rusijo za napake ki jih je storila, je treba vendar priznati, da je bila sposobna braniti državo pred vsemi notranjimi in zunanjimi sovražniki in da je dosedaj vse z uspehom odbijala. Torej končno ni tako gnila, kakor pripovedujejo uredniki kapitalističnih listov in pa trabantje, ki capljajo za njimi, kot je n. pr. kak Zupan ali Zakrajšek.

Suše, pomanjkanja, glad, kužne bolezni, povodnji, potresi in viharji so se pojavljali že davno poprej, predno so prišli v Rusijo na krmilo boljševiki. Take neizgode se menda pojavljajo vse od časa do časa od kar je Eva zapeljala Adama v greh in si mo-

ra človek v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Sedaj smo tako daleč od Adamovih časov, da se mnogim ni treba potiti za kruh, pa ga imajo vseeno več kot ga potrebujejo, veliko več, kot tisti, ki se res pote zanj. Boljševiki torej ne morejo biti odgovorni za sušo in druge naravne elemente, ki nosijo neizgode. Očita se jim lahko le to, da so postavili na realno podlago devizo, "da kdor ne dela naj tudi ne je", ali z drugimi besedami, v Rusiji mora vsakdo delati za svoj kruh. Ljudje, ki se proti Rusiji sedaj najbolj bore, spadajo med take, ki ne sejejo pa vendarle požanjejo tisto, kar so drugi posejali. Pravzaprav jim tudi žanjejo drugi; oni spravijo le produkte in dobiček. Taka je ta stvar. Ampak na vsak način, boljševiki so zakrivil pomanjkanje, in seveda tudi sušo, raditega bo sovjetski sistem v bližnji bodočnosti padel, kajti ljudstvo se pripravlja na upor.

Rusko ljudstvo ni zadovoljno, kakor ni nobeno drugo na svetu. Nezadovoljnost pa še ni upor. In vsled nezadovoljnosti še ne padajo vlade.

Amerson Jennigs, predsednik Lehigh Machine company, ki je prišel pred nekaj dnevi iz Rusije v Rigo, je časnikarskim poročevalcem dejal, da je sovjetska vlada najtrdnjše ustanovljena vlada na svetu. Amerson Jennigs je bil sedem mesecev v Rusiji. Jennigs je med drugim dejal:

"Zelo nezadovoljen sem z načinom, po katerem so ravnali z menoj v Rusiji, toda svojega mnenja nisem premenil. Jaz smatram, da je naša politika (ameriške vlade) napram Rusiji napačna. Opira se na mnenje, da je sovjetska vlada na robu in se guglje semintja in mora na vsak način pasti.

"Jaz sem bil v Rusiji in sedaj sem prepričan, da je sovjetska vlada ena najtrdnjših vlad na svetu. Ima armada in vladen aparat, kateremu ne more nasprotovati nobena organizacija v Rusiji. Sedanja ruska vlada bo ostala vlada še precej let. Spreminjala bo svojo obliko in taktiko; spremenila se je že sedaj.

"V Rusiji sem našel splošno nezadovoljstvo, toda nihče ne mara nasilnega preobrata. Ljudstvo je sito nasilnih uporov in upa na stopnjevalno izboljševanje — na mirno evolucijo. Res je, da je mnogo nesposobnosti vsepovsod v Rusiji. Ljudje, ki jo kontrolirajo, niso imeli v vladanju in upravljanju nikakih izkušenj, ampak oni se uče."

Nadalje navaja o nesposobnosti v nekaterih industrijskih obratih, o pomanjkanju hrane in mnogih drugih potrebščin, ampak sovjetske Rusije ne napada.

"The New York Times" prinaša intervju s senatorjem Francem iz Marylanda, ki je bil zadnji mesec v Rusiji, da se na svoje oči prepriča o njenem stanju. France pravi, da se bo sedanji ruski režim obdržal kljub pomanjkanju, ki ga je povzročila suša v pokrajinah ob Volgi, toda se bo modificiral. Dejal je, da je grozeči glad združil nasprotujoče struje, ki so organizirale pomožno akcijo in v tem odboru so tudi nekompromisni nasprotniki sovjetske vlade.

France ne smatra, da je sovjetski režim zadal konec kapitalizmu v Rusiji. On pravi, da mu je dal

zdravejšo podlago s tem, da je razdelil velika posestva med kmete in se je tako ustvarilo ogromno število malih posestnikov, ki so nova podlaga za moderni razvoj kapitalizma v Rusiji.

Torej tudi France ne vidi nevarnosti, da pade sovjetski režim.

Ali vesti o izgredih, o umiranju na debelo in grozeči nevarnosti, ki preti obstoju sovjetske vlade, se ponavljajo. Čičerin, sovjetski komisar za zunanje zadeve, je čutil potrebo, da jih zanika. Čičerin pravi v svoji noti, da je ameriško in evropsko časopisje polno vesti o izgredih, ki jih povzročajo množice, ki se selijo iz krajev, prizadetih po šusi, toda vse te vesti so neresnične. Veliko izseljevanje iz krajev, v katerih je vsled šuše nastalo pomankanje, je pod popolno kontrolo sovjetske vlade, pravi Čičerin. Iz tega bi se dalo sklepati, da "se vrši veliko izseljevanje," ki pa ga vlada kontrolira.

Čičerin v tej noti nadalje navaja, da je število prebivalstva v po šusi prizadetih krajih okoli deset milijonov. Te pokrajine so Astrakhan, Caričin, Saratov, nemška komuna ob Volgi, Samara, Simbirsk, dva tartarska teritorija in nekateri distrikti v Urfu in Viatki. Čičerin pravi, da je letina v enih teh krajev popolnoma uničena, v drugih pa bo dala le okoli 10 ali 12 odstotkov normalnega pridelka. Iz vseh ruskih struj se je organizirala pomožna akcija in Čičerin želi od tujih vlad, naj ne delajo ovir v svojih deželah pri nabiranju živil in drugih potrebščin za to pomožno akcijo in da naj dopuste svobodno gibanje zastopnikom ruske pomožne komisije.

Moskovska "Pravda" je priobčila članek, v katerem pravi med drugim:

"V Rusiji ni tiste velikanske katastrofe, kakršno bi rado videlo proti-sovjetsko časopisje iz tujih dežel." Članek, ki je bil brzojavno poslan iz moskovske brezžične postaje po vsem svetu, priznava, da je situacija težka, toda panike, kakoršno slika sovražno časopisje v inozemstvu, ni. List zanika, da se vrše progono židov in dostavlja, da v krajih, kjer je šuša uničila poljske pridelke, sploh ni židov. Navaja celo vrsto "novic" o "strašnem" pomankanju v Rusiji, o progoni, o požiganih in o divjaštvih, ki jih uganja izseljujoče kmečko prebivalstvo; nekateri listi so celo poročali, da je ves ruski pridelak žita uničila šuša.

"Pravda" dostavlja, da je bila slaba letina v pokrajinah ob Volgi nadomeščena z dobro letino v Ukrajini.

Rusija želi pomoč, o tem ni dvoma. Ne želi pa, da bi se iz kake elementarne nesreče koval kapital za črnenje in omalovaževanje Rusije. Nihče ne bo biti zmerjan z beračem. Tudi Rusiji ne bi ničesar očitali, če bi bila na krmilu vlada caristov, ali sploh vlada, ki bi ugajala Parizu, Londonu in Washingtonu.

Iz Pariza je prišlo poročilo, da se francoska vlada nagiba na stran prijaznejše politike sovjetski Rusiji in da smatra sedanjost pomožno akcijo kot primerno sredstvo za vzpostavitev tesnejših stikov z Rusijo. Neko drugo poročilo iz Pariza sicer trdi, da je Aleksander Kerenski, bivši ruski ministerski predsednik, konferiral z francoskim ministerskim

predsednikom Briandom in ob tej priliki je Kerenski izrekel svoje prepričanje, da je padee sovjetske vlade blizu. Dejal je, da je pripravljen iti v Rusijo in sprejeti vodstvo vlade, seveda, kadar se bodo bolševiki umaknili. Kerenskijevih izjav se je citiralo že na stotine, toda navadno se druga drugo pobijajo in večinoma so izmišljene. Res je, da bi bila francoska vlada prva, ki bi pozdravila padee sovjetske vlade; saj je za ta cilj že mnogo žrtvovala. Ampak toliko zaslepljena vendar ni, da bi na vse večne čase upala samo na padee sovjetske vlade. Zato je verjetno, da se skuša, sprijazniti z dejstvom, da je v Rusiji samo ena vlada, ki še vedno obstoji in izgleda, da tudi v bodoče ne misli pasti — in to je sovjetska vlada. Poročilo iz Pariza čikaški "Tribuni" pravi, da je Francoska vlada že v indirektnih pogajanjih s sovjetsko vlado. Slednja je baje obljubila, da bo plačala dolg, ki ga dolguje Rusija Franciji še iz časa carizma. Ampak sovjetska vlada ne da za to obljubo nikakih garancij. Iz tega bi se moglo sklepati, da bo Rusija priznala svoj dolg, ki pa bo ostal na papirju v tolažbo francoskim bankirjem in v zadovoljenje ponosu francoske vlade. Plačan pa nikoli ne bo. Toda vse koncesije, ki jih je imel v Rusiji francoski kapital do prevrata, se morajo takoj obnoviti. Koliko je na tem resnice, je težko dognati. Ve se le, da v Parizu ne drže križen rok. Kadar ne morejo dovolj nagajati sovjetski Rusiji, se pa indirektno pogajajo z njo.

Zapadnoevropski in ameriški kapitalizem se približujeta Rusiji. Toda tudi Rusija se jima približuje. S tem, da je dovolila iniciativo v malih podjetjih, da je dovolila trgovino, četudi bo omejena, da je zemlja v privatnih rokah, da so se manjša obrtna podjetja vrnila prvotnim lastnikom, je Rusija napravila nekaj kompromisnih korakov h kapitalizmu, ne zato, da ustreže tujim kapitalistom, ampak vsled razmer v Rusiji sami. Proces iz kapitalizma v socializem ni hipen, ne da se ga izvesti z naredbami, ampak je treba nanj ljudstvo pripraviti in za to skrbi evolucijski razvoj. Sovjetska vlada, dokler bo v rokah zavednega delavstva, pa ga bo lahko pospešila, toda kapitalizem mora pri tem prehajanju vendar igrati svojo zgodovinsko vlogo.

Svetovni kapitalizem se tolaži, da bo morala iti Rusija še več korakov nazaj v kapitalizem. To je mogoče. Ampak ta kapitalizem ne bo tak, kakor je bil v Ameriki recimo pred desetimi leti ali dvajsetimi leti. Naprednejši bo, zrelejši za prehod v socializem.

Upravništvo je poslalo našim zastopnikom apel, naj poživijo agitacijo za pridobivanje novih naročnikov Proletarca. Res je, da vlada kriza. Saj jo čuti tudi Proletarec. Re pa je tudi da ima naše delavstvo, celo tisto delavstvo, ki se smatra za zavedno, denar za naročanje prostituiranih listov, nima ga pa za edini slovenski socialistični list.

Če hočete ohraniti Proletarec, mu morate pridobivati novih naročnikov. Če zanj ne bodo delovali sodrugi, ne bo nihče drugi. To si zapomnimo vsi, pa delamo za list, kateremu se imamo zahvaliti za napredek, kolikor ga sploh je med ameriški Slovenci.

Mehika in Mehikanci.

Aleksander pl. Humboldt je zapisal: "Če zasluži kakšen del sveta ime paradiža, tedaj je gotovo paradiž Mehika s svojimi jezери, s svojim rastlinskim nakitom s svojim krajinskim ozadjem, ki ga krase vulkanski snežniki, s svojim večno jasnim podnebjem in s svojim oživljajočim gorskim zrakom." — Mehika, dežela cvetoče agave, je resnično divno krasna, a le kolikor je ne leži ob morju, kajti ondi divjata žolta mrzlica in malarija ter je vročina, ki pade redkokdaj pod 21 stopinj, uprav neznosna. Čim višje pa se dviga ozemlje, tem lepše in zdravejše je podnebje.

V Mehiki raste sladkorni trs, kakavovec, dragi braziljski in mahoganski les, do 5 m visoka koruza, kavovec, večno zeleni hrast, agava, orhideja, vanilija, tuberoža, banana in se sploh košati najbujnejša tropična vegetacija. Še na 2000 m visokih gorskih planotah je vročina enaka kakor v Neaplju. Najboljše evropske žitne in sadne vrste uspevajo ondi izvrstno. Na obalah morja dežuje preveč in preobilno, zato so tam močvirja in lagune. Više pa je dežja haš dovolj ter je zrak čist in zdrav. Značilne so za mehiškansko krajino mesnate, trnate kakteje, na katerih živi škrlatasto rdeča uš, košenilja. Stotisoč teh uš tehta 1 kg. Uporabljajo jih za barve. Agava zraste do 12 m visoko in iz njenega soka delajo mehiškansko narodno pijačo julque.

Kakor restlinstvo, je v Mehiki bujno in bogato tudi rudništvo; ondi so izdatni rudniki srebra, zlata, bakra in svinca. Ob Pacifičnem nabrežju, v Nižji Kaliforniji in v Boliviji je neštevilno rudnikov. Iz Mehike izvažajo zlato, srebro, baker, svinec, kavo, kožuhovine, kože, vanilijo, košeniljo, kave in razne živali.

Mehika združuje v enotno republiko 27 državice ter je štirikrat večja od Nemčije. Prebivalcey pa ima le 13 in pol milijona. Med temi je 5 milijony Indijancev, 6 milijonov mešancev (indijanske, španske in zamorske krvi), 2 in pol pa Kreolov in belih. Indijanci so razdeljeni v razne rodove: Mixtepe, Zapoteke, Azteke, Maye i dr. Nekateri teh rodov žive stalno na grudi, mnogi pa so še divji nomadi. Leta 1900 je govorilo španščino 7 do 8 odstot, razne indijanske dialekte pa 93 odstot, mehiškega prebivalstva, ki je večinoma katoliško.

Ferdinand Cortez je z malo četo Špancev osvojil veliko državo Mehikancev (1519 do 1521) ter jo podvrget španski kroni. Španija je Mehiko nesramno izrabljala kot zakladnico srebra in zata, dokler ni Hidalgo leta 1821 Mehiko osvobodil in jo odtrgal od Španije. Mehika je nato postala republičanska zvezna država, v kateri je bilo že preko 240 revolucij, si so jih skoraj vse izvali razni generali. Poizkus francoskega cesarja Napoleona III., ustvariti v Mehiki cesarstvo pod vladavino avstrijskega nadvojvode Maksimilijana, se je zaključil tragično leta 1867, ko so zmagoviti republičani dali v Quereru Maksimilijana ustreliti. Za njim so bili predsedniki razni generali, med temi Porfirio Diaz, ki je bil izvoljen šestkrat zapored na šest let za predsednika

(1876 do 1910) in je v Mehiki avtokratično vladal. Bil je krut vladar, ki je dal vsak upor krvavo zatreti. A tudi Diaz je moral pobegniti; za njim je bil predsednik Francisco I. Madero, ki je pa bil zavrtno umorjen od pristašev Huerte, ki je za njim nastopil predsedništvo. Tudi proti Huerti sta se uprla dva generala. Villa in Carranza, in izzvala krute boje.

Potem je nastopil predsedništvo general Carranza, ki je skušal pod pritiskom razmer uvesti v deželo nekatere reforme. Sprejela se je pecej libealna konstitucija, zbornica je sklenila vzeti oljna posestva tujezemskim kapitalistom, uvajale so se socialne reforme, toda dežela kljub temu ni napredovala. Največja ovira mehiški ljudski politiki so kapitalisti iz Zedinjenih držav, za katerimi stoji vlada, in republika Mehika je proti nji brezmočna. Vsaka mehiška vlada skuša v prvi vrsti pridobiti priznanje Zedinjenih držav. Če tega ne doseže, mora prej ali slej pasti. Razun tega pa kapitalistični interesi iz Zedinjenih držav vedno podpirajo enega ali drugega mehiškega "generala" za vprizarjanje revolucij. Pri tem pa vodi ameriško časopisje, med katerimi je najglasnejše Hearstovo, propagando za aneksijo Mehike, da se jo reši "barbarizma in privede na pot prosperitete in civilizacije". To pomeni, da se mehiška naravna bogastva dobi pod popolno kontrolo kapitalistov Zedinjenih držav.

Največje preglavice je delal Carranzovi administraciji general Villa, ki mu je v prejšnji revoluciji pomagal strmoglaviti Diaza in Huerto. Pozneje se je Villa pomiril. Pred nekaj leti so ga "lovile" po mehiških prerijah in gričih tudi ameriške čete, toda vjele ga niso. Stvar je dala obilo materijala humoristom.

Revolucije v Mehiki pa so stvar, brez katerih tamošnje ljudstvo ne more živeti. Vedno se v enem ali drugem kraju pojavil nekaj stotin mož, ki predstavljajo revoluc. armado. Carranza se jih ni mogel iznebiti, v deželi ni bilo miru in leta 1920 je bil tudi predsednik Carranza zavrtno umorjen. Način, po katerem prihajajo in odhajajo predsedniki Mehike v urade in iz uradov, se popolnoma razlikuje od onega v Zedinjenih državah ali pa v Franciji. Posnema jo le nekatere južno-ameriške republike.

Sedanji mehiški predsednik je Obregon, kateremu pa delajo oljni magnati iz Anglije in Zedinjenih držav, ki imajo v Mehiki bogata posestva, velike težave. Obregon bi rad ustregel mehiškemu ljudstvu, branil bi rad interese Mehike, toda proti njemu je ves mednarodni kapitalizem in mehiška vlada se mu ne more uspešno upirati. V Zedinjenih državah so ti elementi vstrajno na delu, da izzovejo vojno med obema republikama, kar naj bi privedlo do aneksije Mehike in se jo reducira na ameriško kolonijo.

Mehika ima tri večje luke ob obali Atlanskega oceana: Vera Cruz, Tampico in Coatzacoalcas. — Glavno mesto republike je povsem moderna in razkošno krasna Mehika (Mexico), kileži 2270 m visoko in ima okoli 350.000 prebivalcev. Velika mesta so še: Puebla, ki ima okoli 100.000, San Luis Potosi, ki ima okoli 65.000 in Guadalajara nad 100.000 prebivalcev.

IVAN ZOREC:

V SOBI ŠTEV. 12.

(Nadaljevanje.)

Drugi dan dopoldne sta prikašljala nova bolnika. Kakor včeraj njega, tako so gledali in ju zlovesče opazovali vsi, tudi Ivan Zakotnik, ki je začel razumevati te vročinske poglede. Vsi vidijo v vsakem, ki hodi polnit pripravljene postelje, skoraj nekega rešitelja, ki ga morda smrt prej zagradi in prizanesi njim samim; obenem pa se veselijo, da imajo družbo v svoji nesreči. — V zadregi sta se ozirala, in skoraj jim je šlo malo na smeh, ko sta se počasi slačila. Kakor bi bila doma, sta mirno legla na prazni postelji; tako mirno sta legla, kakor bi bili postelji pripravljeni od vsega začetka nalašč za nju.

“Kdo je bil meni napravil prostor predsinoč-njim?” se vznemiri Ivan Zakotnik in se ne upa nikogar vprašati.

“Zato so me tako gledali —,” pomisli, in zona ga obliva.

Kaj bi izpraševal, saj je vseeno, ali se mu je umaknil včeraj ali že prej. Zdaj pa ima vsaj soseda, s katerima bo lahko govoril, če bi mu bilo dolgčas. Moža sta po vsem videzu bolnika kakor on sam in, ahi veseljaka, ali pa vdana v svojo usodo. Kar tako se obrne v ono stran, da bi našel besedo. Ali tu vstopi bolniški duhovnik in se prijazno razgleduje po sobi.

“Hvaljen bodi Jezus Kristus!”

Nekateri nekaj zamrmrajo, drugi se molče zagledajo v strop ali v kot.

“Ali bi hotel morda kdo, da ga prevedim s svetimi zakramenti?”

Vsi molčijo, tudi starec za vrati odmajuje.

“Zakaj ne veste ne ure ne dneva, kdaj vas pokliče Gospod —,” prijazno svetuje mašnik.

Ivan Zakotnik je že hotel prikimati, tudi zato, da bi rešil iz zadrege ljudomilega starčka, a se ni upal.

“Vsi bi se mi smejali; morda bi potem še umrl, ko niti bolan nisem kaj posebno.”

Duhovnik pa se kljub svojemu neuspehu smehlja in počasi drsa proti vratom, kakor bi čakal, ali se kdo morda vendar ne premisli še. —

Bolnik blizu okna se tiho nasmehne in mahne z roko za njim; v zamahljaju je bilo: Bog te nesi!

“Kaj neki misli! Čudno, da nam še sveč ne začnajo že prižigati — ha-ha-ha!”

“Pa res: sam naj se rajši pripravi.”

“Nevarna reč to; pripravi se na smrt, pa te začne daviti. — Hudiča, jaz še ne mislim zemlje z nosom podpirati.”

“Tudi po meni še ne bodo tako kmalu krti rili!”

Tega pa posili vendar prasketajoč kašelj in ga stresa, da ječi železna postelja. Ko ga nekoliko popusti, odmekne od ust krvav robec in ga spretno skrije.

“Sama pošast vedi, kdaj sem se tako grdo prehladil? Grlo mi je menda že kar razpraskano. — Ta nesrečni kašelj —! Potem ni čudno . . .”

Vse skupaj je bolnike menda nekoliko razburilo. Začeli so kašljati, regajoče, piskajoče, treskajoče, suho in votlo.

“Kakšne zdravnike imamo! Vsak dan dvakrat te hodijo gledat in pretrkavat, to je menda vse, kar znajo. Kašelj naj nam ustavijo, pa bomo vsi na nogah in zunaj!”

“Tristo —, jaz pojdem h konjederki, če bom še dosti rigal.”

“Jaz bi tudi šel, pa mi noge otekajo. Kaj ne bi zmerom vznak, nobene hoje!”

“Mene pa šiva posklepih, da vidim vse bogove naenkrat.”

“In postelja me je oslabila, da bi me šestletno dete lahko podrlo.”

“Kaj ne bi oslabei, ko pa človek ne more ne jesti ne spati vse te strašne, dolge noči.”

“In proti jutru se spotiš, da si kakor bi te iz vode potegnil.”

“Vse te bolečine in težave imam tudi jaz,” pomisli Ivan Zakotnik in se zamisli. “Ali jaz ozdravim, moram, hočem ozdraveti! — O, če bi bil doma, kako hitro bi bil dober! V sopari poparjenih ovsenih in senenih plev bi mi prešlo trganje, prehlad in vse.”

“Da, kašelj, kašelj,” pravi Zakotnikov soséd. “Kje sem tega zlodja le izteknil, bi rad vedel.”

“Jaz bi zase vedel,” pravi drugi. “Nekoč sem se bil napil — o, kolikrat sem se ga bil že prej tudi nabral! — pa je bilo menda že pretežko: omagal sem ob potu, pa dež me je napral. Začel sem krehati in še bolj piti, ker me je zmerom nekaj praskalo po grlu, in ker sem začel slabeti. Pijača me je bila še vselej na noge spravila, če sem se bil kaj snel s tečajev. Zdaj pa se nisem mogel več popraviti.”

“O, vinčka sem tudi jaz pogнал — he-he! Lahko rečem, da sem ga več nosil v sebi kakor bi ga bil mogel na sebi. Ko pa me je začel dušiti ta hudičev kašelj, se mi je pa vse uprlo.”

“No, jaz sem pa tudi rad izpodbil kako živahno žensko živalco! O, ko sem bil takole malo vinski, mi ni odšla, če le ni v ogenj skočila ali pa v vodo.”

“Čast Bogu, očetu nebeškemu, žensk se tudi jaz nisem branil! Naduha spravi od kruha, pravijo. Jaz pa pravim: od žensk tudi! — Ko sem bil že prehlajen in sem kašljal kakor nadušljiv konj, sem bil izteknil okroglo, prikupno kuharico. Takole srednje starosti. Veste, take so najboljše. Vedo, kako in kaj, in ne mislijo na drugo kakor kako bi se ti bolj prikupile, da bi te dlje imele in bi jim bolj zalegel. Kaka mlada prismoda pa se obesi nate, emeri se, in se je ne moreš otresti, ko se ure iztečejo.”

“Meni se zdijo starejše nevarnejše. Taka bunka bi me bila nekoč skoraj ujela v svoj kurnik.”

“Seveda, če se ji maličiš z ljubeznijo in s takimi neslanostmi. Grob in trd in predrzen moraš biti, pa je. Najpametnejša ženska ima možganov komaj za pol kavne žličke.”

"Tisto že, ampak najmodrejši mož ti kar strepeče, če ga pobožajo krotke oči prijazne ženske. Kaj ti bil svet brez tega?"

"Tule notri bo slaba; kar večno devištvo bo treba zaobljubiti. — Ali bolničarka ni napačna ženska."

"Beži, beži. Še zmeni se ne za nas. Kakor bi bili otroci ali pa starci!"

"Le čakaj, ženišče, da me mine kašelj —!"

"S tisto kuharico torej sva se bila zmenila za ljubezen ene cele prekratke noči. Ob določeni uri jo primaham; ko pa me hoče skriti v svojo sobo, me popade kašelj, in začnem nabijati, da je kar pokalo in odmevalo po temnem hodniku. Babnica krili z debelimi rokami, da ji valovi mehavo oprsje kakor voda v škafu, in me rine proti izhodu. Jaz pa se agrabim za vrata in kašljam in loputam kakor bi bil doma, kašljam in se sopeče oddihujem. 'Kaj pa je, Ana?' priplava gospa, lepa gospa, bela gospa, svečo drži nad glavo, da ji širok rokav počene pod pazduho — Kriste elejson, taka roka! — in naju čudno gleda. Pobegnil bi bil rad, pa si nisem upal izpasti vrat, tako me je vil kašelj. 'Potrkal je,' pravi Ana, ko sem mu odprla, je začel kašljati.' — Sakramenski kašelj!"

"Krust in k dekletom ne bi mogli hoditi!"

"Sitno res. Ampak meni se je primerila še neprijetnejša stvar. Prehlajen sem bil že nekaj časa in kašljal sem, da je bilo joj in Bog pomagaj. Pa se zmenim z dekletom, rdečim in sočnim kakor jabolček, in pride k meni. Pa se mi je primerilo kakor še nikoli poprej . . . ! Nič ni bilo . . . ! Nobene moči. Kakor starec! Prav nič si reva ni mogla pomagati z menoj. Nazadnje se je razjezila in je odvihrala. — No, lahko si mislite, kako me je bilo sram! — Oh ti prekleti kašelj, že zaradi tistega jabolčka te moram kleti!"

"Kašelj človeka izsuši in ožme, pa je. Kajpa."

"E, če bi se bilo to tudi meni pripetilo, bi najbrž zdajle ne bil tu. Pa kako? Zdrav sem bil kakor gora in neugnan babjek. Pa sem izteknil spolno bolezen, nič posebnega ne. Ali posledice so bile hude. Shujšal sem in potem sem se menda še kaj prehladil. Od kar sem imel tisto sitno bolezen, nisem bil več prav zdrav. — Preklete babe, umazane!"

"Mene je samo vinček podiral. Lepo je bilo pa le. Dokler so nas trpeli v krčmi, smo pili, kadili, da bi dim lahko kar rezal, in prepevali smo kakor zvonovi! Potem pa domu, ali pa še ne. Noč ima svojo moč, in iz vseh kotov te še kliče greh, lep ali grd, da je le greh. Saj mi teh grehov res ni žal. Kesam se samo tistih, ki jih nisem utegnil storiti. — Ko pa sem se počasi le odpravljaj proti domu, so vse hiše stale na glavi in so se vrtele; jaz pa tudi, saj sem bil mlad, zdrav in močan, da bi morala, če bi bil stisnil sedem let star suh les, voda kapati iz njega. — O, ko bi bil že skoraj spet zdrav!"

"Le brez skrbi, prijatelj! Še ga bomo pili, še bomo fantovali! — Samo kašelj, kašelj —."

(Konec prihodnjic.)

Novi davki.

Wilsonova administracija je trošila milijarde dolarjev po nepotrebnem. V kampanji zadnjih predsedniških volitev se ji je to očitalo in republikanci so obljubovali, da bodo v zvezino upravo vpeljali temeljito ekonomijo, če bodo izvoljeni.

Republikanska administracija vlada, o ekonomiji pa ni sledu. Izdatki se celo večajo in treba je novih davkov. Zakladniški tajnik Mellon prihaja z novimi davčnimi načrti, ki so zanimivi, zanimivi zaradi tega, ker hočejo naložiti davčna bremena na rame ljudstva, velikim korporacijam pa znižati davke. To se je deloma že zgodilo. Zniževanje davkov bogatim korporacijam utemeljujejo s tem, da bo to pomagalo trgovini in industriji, ker jim bo ostalo več denarja za naganje v nova podjetja in za razširjenje obratov. Ker pa morajo priti od nekje nove milijarde v zvezino blagajno, naj jih plača ljudstvo. Obdavčilo se bo malo več male korporacije, večjim se davki znižajo. Republikanska stranka je namreč stranka velekapitala.

Zakladniški tajnik Mellon priporoča zvišanje poštne na pošiljatve prvega razreda. Na pisma bi se moralo dajati po novem načrtu za 3c znamk. Na bančne čeke bi se moralo nalepiti znamko za dva centa. Davek na cigarete bi bil zvišan, ravno tako na druge tobačne izdelke. Na avtomobile in tovarne avtomobile bi se naložilo \$10.00 zvezinega davka na leto. To bi prineslo ogromno svoto letno, če se pomisli na število avtomobilov, ki so v rabi v Zedinjenih državah. Stotisočeri delavci in farmerji imajo avtomobile in ta davek bi jih neljubo zadel. Podražile bi se tudi pristojbine parcelne pošte in povečal bi se nanje tudi vojni davek. Poleg tega so v načrtu še mnogi drugi indirektni davki, ki bi jih moralo plačati ljudstvo direktno iz svojih žepov.

Senator Borah je proti zvišanju davkov, in je predlagal, naj se znižajo stroški vojnega in mornaričnega departmenta za \$500.000.000 na leto. V ta namen naj se zniža armada iz 150.000 na 100.000 mož. Ob enem naj se preneha z gradnjo šestih bojnih ladij. Odpokliče naj se ameriška armada, ki šteje okoli 14.000 mož, iz Nemčije, kjer vrši policijsko službo v provinciah ob Reni.

Glavni cilj republikanske administracije je, da se znižajo davki korporacijam. Ker pa potrebuje sredstva, jih mora od nekje dobiti, torej naj se naloži večje davke ljudstvu. To se sistematično izvaja. Edini strah, ki vlada v generalnem štabu republikanske stranke je ta, da leži nevarnost za stranko pri prihodnjih kongresnih volitvah; demokratije bi povečane davke ljudstvu izrabili za svojo kampanjo in s tem porazili toliko republikanskih kongresnikov, da bi imela prihodnja zbornica demokratično večino.

Izhoda pa ni ne za demokrate in ne za republikance. Kapitalistična stranka ostane kapitalistična stranka, najsibo ena ali druga. Militarizem bo žrl glavni del dohodkov, korporacije bodo protektirane,

ljudstvo pa bo plačevalo naprej. Edina rešitev iz te situacije je poraz kapitalističnih strank in zmaga socialistov. Izgleda pa, da ljudstvo ni še pripravljeno na tako spremembo, vsaj v doglednem času ne, in tako se je pač treba sprijazniti s stvarmi kakor so. Edino kar moremo je, da kažemo ljudstvu gnolob kapitalističnih strank in ga pridobivamo za socializem.

Francija.

Moses Oppenheimer.

Karakteristika reakcije je povsod enaka, pa naj jo predstavljajo ljudje kot je bil avstrijski Metternich, ali pruski junkerji, ali ameriški "državniki", ali pa francoski renegatje. Njihova politika v zatiranju svobodnega izražanja je jasno zapopadena v izrazu zgodovinskega pruskega junkerja, ki je dejal: "Svoboda tiska? Da, z vislicami ob njeni strani!"

Francoska politika se sedaj suče okoli predloge, ki cilja zatreti protimilitaristično propagando s strogimi kaznimi. Ta projekt ima dva očetovska zagovornika: Milleranda, ki je predsednik francoske republike, in Brianda, njegov ministrski predsednik. Oba moža spadata v kasto brezvestnih politikov, kar jima je omogočilo, da sta se pomikala naprej od stopnje do stopnje k svojim sedanjim uradam. Oba sta pričela politiko kot vneta zagovornika socializma, pozneje pa sta prodala svoje prepričanje in svoje politične tovariše za urade in uspeh.

Vsi dalekovidni elementi se bore proti novemu zakonu. Objavljajo se citati Milleranda in Brianda iz časov, ko sta se še borila v vrstah napredne misli in socializma. Cvet francoskih pisateljev, kot Romain Rolland, Henry Barbusse in postarani, toda še vedno poln borbe Anatole France, napadajo novo predlogo z vso mogočo silo svojih peres. Kljub temu bo predloga najbrž sprejeta in postala vredna tovarišica naših protianarhističnih in sedicijskih zakonov.

AMERIŠKA DELAVSKA ALIANCA.

V New Yorku se je organizirala American Labor Alliance, ki bo razširila svoje delovanje po vseh Zedinjenih državah. V njej so združeni radikalni in progresivni elementi. Dosedaj ji je pridruženih 12 organizacij, kot Prijatelji sovjetske Rusije, Irsko-ameriška delavska liga, Narodni obrambni odbor (National Defense Committee), Finska socialistična federacija, Associated Toilers Clubs, Ukrajinski delavski klub, American Freedom Foundation, Industrijska socialistična liga in Ogrska delavska zveza. Na prvi konferenci sta bili neuradno zastopani tudi Pacific Coast Educational bureau in Arbeiter Bildungs Verein.

Organizacijske zadeve te zveze bo upravljal odbor sedmih članov, ki jih izvoli konvencija; sklepi konvencije so obvezni za vse pridružene organizaci-

je. Svoja sredstva bo zveza dobivala potom prostovoljnih prispevkov od pridruženih organizacij in od simpatičarjev.

Ta zveza je prvi pojav za združenje raznih struj, ki so se pojavile med vojno in po vojni. Finska socialistična federacija je izstopila iz Socialistične stranke, ker se slednja ni hotela brezpogojno pridružiti tretji Internacionali.

Toda finska federacija se ni hotela pozneje pridružiti komunistični stranki, dasirovna spada k moskovski Internacionali. Bajne ni hotela spravljati v nevarnost svojega premoženja, ki obstoji v delavskih domih, v tiskarnah, kooperativah, listih itd. Vse te male nezadovoljne skupine spoznavajo, da so same brezmočne, pa so pričele iskati stikov med seboj in posledica je Ameriška delavska alianca. Razdruženje je včasih potrebno, da se delavstvo iz tega nauči spoznati važnost združenja.

V novo organizacijo spadajo elementi z najrazličnejšimi naziranjmi in težko, da bi mogli uspešno voziti skupaj. Gotovo pa je, da se bo iz tega pozneje razvila močnejša edinstvena organizacija, ki bo vključevala tiste struje, katere so si v glavnih potezah skupne. In končno bo ameriško delavstvo moralo spoznati, da bo kaj štel le, če bo združeno v eni stranki. Manjše struje pa bodo tudi pozneje ostale, kajti brez teh ne bo delavsko gibanje nikdar. Poleg ene velike delavske stranke obstoje povsod še razne neodvisne frakcije, ki skušajo vsaka na svoj način rešiti proletarijat. Absolutne sloge ni nikjer in ne bo v delavskem gibanju. Tudi ni potrebno, da bi bili vsi ljudje, ki so proti sedanjemu družabnemu redu, pod enim klobukom. Važno je le, da je masa tistega delavstva, ki socialistično misli in hoče socializem, združena v svojem boju za ta cilj. Sloga tega delavstva je potrebna in kjer je ni, jo moramo napraviti.

Zakrajšek hoče prirediti romanje k "čudodelnemu" kipu Marije tolažnice žalostnih" v Carey, Ohio. Pater pomika kazalec na uri eno ali dva stoletja nazaj, ampak je klub temu leto 1921. Čudodelni kipi izginjajo. Človek mora biti še zelo vraževern, duševno silno zaostal, da veruje v čudodelne kipe. Če so Zedinjene države na boljšem od evropskih in azijskih dežel, je to pripisati dejstvu, da je ameriško ljudstvo samo delalo čudeže. V teku pol stoletja je zgradilo moderna mesta in industrijo, ki nima primere v zgodovini. Mesto, da bi s procesijami prosilo za dež, je napeljevalo reke na rodovitno zemljo, da jo namakajo. Razvilo je tehniko brez pomoči "čudodelnih kipov". Če pa bi ameriško ljudstvo razvilo božja pota, če bi verovalo v čudodelne kipe, bi ostala ta bogata dežela revna kakor so druge bogate dežele revne. Vera v čudeže in čudodelne kipe je strup vsakemu napredku. Koristi le patrom in ostali duhovščini.

Nihče se ne more trkati na prsa, da je zaveden, da je socialist, ako ni član socialistične organizacije in naročnik socialističnega glasila.

Harding za odpravo vojen.

Harding želi, da Zedinjene države reformirajo vojno. To je velika naloga.

"Jaz bi rad, da bi bilo naše ljudstvo bogaboječno in bi se zavzelo za nalogo reformirati svet in učiti človeštvo, da ni dobro napravljati vojne", je dejal Harding v nekem svojem govoru. Predsednik Harding je včasih smešen v svojih govorih. Kdo pa dela vojne? Ljudstvo ne, torej tisti, ki vladajo. Ljudstvo mora poslušati le ukaze, iti v armade, plačevati za militarizem, in potem, ko je vojna v teku, padati na bojnih in trpeti druga gorja, ki jih prinaša vojna.

Dobro in priporočljivo je, da se ljudstvo poučuje o blaznosti vojne. Tega dela pa ne bo vršila republikanska stranka, ki je pomagala Hardingu na predsedniški sedež. Saj troši njegova administracija ogromne svote v pripravah za novo vojno. In vojne se ne vrše za zabavo. One so v prvi vrsti posledice ekonomskega sistema. Vzroki za vojne v sedanji družbi so torej v kapitalističnem družabnem ustroju. Odpravite kapitalizem, pa ste odpravili vzroke za vojne. Harding in njegova razorožitvena konferenca se bo odpravila kapitalizma, torej tudi vzrokov za vojne ne. Ljudstvo opajajo s frazami, ko pa pride čas, gre pa, dasiravno mrmraje, v klavnice, ki jih imenujejo vojna. To mine, kadar postane ljudstvo socialistično, to je, kadar spozna socializem. Ignoranca med ljudstvom je najmočnejši zaveznik kapitalizma in vsega, kar je z njim v zvezi. Boj socializma je naperjen proti ignoranci, ki je izvor vsega ludstva na zemlji. S porazom ignorance v širših plasteh ljudstva bo zmagala ideja socializma in brutalna vojna se bodo umaknile pravi civilizaciji.

Med Ogrsko in Rusijo je bila sklenjena pogodba, po kateri se Ogrska zavezuje poslati v Rusijo 400 komunistov, ki so sedaj zaprti po ogrskih ječah. Rusija pa bo poslala nazaj vse ogrske vojne ujetnike. Med ogrskimi komunisti, ki bodo poslani v Rusijo, jih je mnogo, ki so imeli važne vladne funkcije v času komunističnega režima pod Bela Kunom.

Italijanska socialistična stranka objavlja statistiko socialističnih izgub v borbi proti fašistom. Od 1. jan. do 1. marca t. l. sta bila po fašistih umorjena 302 socialisti in ranjenih je bilo 1444. Razen tega je špičelstvo pri "upostavljanju reda" ubilo 44 socialistov in ranilo 258. Delavskih domov so fašisti zaplenili 120, ostalih delavskih zgradb pa 243. Ujetih je bilo končno 224 socialističnih delavcev.

V Indiani je umrla "teta" Mary Dunn v starosti 110 let. Teta Dunn je videla zelo mnogo v teku svojega nad sto let dolgega življenja. Bila je zamorila in sužinja do civilne vojne. Potem je postala svoobodna, kajti njeno telo ni bilo več last gospodarja. Ko bi živela še nekaj stoletij, bi dočakala še eno osvoboditev, osvoboditev človeštva iz mezdne sužnosti.

Vesti iz Jugoslavije.

Reakcija na delu.

Pod naslovom "Politički izgledi", pišejo "Socialističke radničke novine" med drugim:

"S sprejetjem ustave je zaključena druga faza našega političnega življenja. Večina, s katero je bila ustava sprejeta, je bila vladajoči buržoaziji potrebna, da dobi moralno oporo za vse tisto, kar je nameravala početi potem, ko se sprejme ustava. Da je buržoazija prišla do svojega cilja, je dajala koncesije do gotovih mej in je pustila opozicijonalcem, da so se relativno svobodno razvijali do sprejetja ustave. Zato se ta doba naše politične zgodovine lahko imenuje doba negotovosti, neodločnosti in čakanja.

Po sprejetju ustave šele naj je državni režim dobil svojo določeno fiziognomijo. In ravno v času, ko se je buržoazija pripravljala, da svoje nadere, omogočene s sprejetjem ustave, začne izvajati, se je izvršil atentat, ki bo služil buržoaziji kot voda na njen mlin. Zmaga vlekakapitalističnih strank v ustavotvornem boju je pokazala, da ima vladajoča buržoazija premoč nad vsemi opozicijonalnimi strankami. Ustavni boj je končal s bankrotstvom ne samo onih opozicijonalnih strank, ki so bile zapustile konstituantno, temveč tudi vseh onih, ki so ostale v konstituenti. Njihove izjave ob priliki glasovanja v ustavi so najboljše manifestirale vsestransko zmago buržoazije v ustavnem boju v Jugoslaviji.

Poleg vsega tega je atentat utrdil dinastijo, vlado in njene stranke. Tako je atentat dosegel ravno nasprotno, kakor so pa pričakovali tisti, ki so napravili atentat. S tem so ustvarjeni vsi predpogoji za reakcionarni režim. "Obznana" je še pred atentatom dobila moč zakona. Narodna skupščina je odgođena, v sedanji atmosferi, v kateri je vsako politično vprašanje potisnjeno v ozadje in se govori samo o preiskavi atentata, ki izziva fašistovsko razpoloženje, je vlada polnomočna. More se poljubno igrati z narodno skupščino. Opozicijonalne stranke, ki so bile zapustile konstituantno, so se začele vračati. . . Ali sedaj vladi niso posebno potrebne. . . In vlada je takoj odgodila narodno skupščino. . . Polooficijelno je "Samouprava" takoj priobčila mističen članek. "Pred velikim dogodjajima", ki namiguje na razvoj naše politike v najbližji bodočnosti. V tem članku se govori o tem, da bodo prihodnje volitve narodni plebiscit, ter da je treba volilni red, ki je veljal za konstituantno, izpremeniti tako, da bo velikim strankam garantirano, da pride njihova moč do pravega izraza. t. l. da bi se naj volitve izvršile po volilnem redu, ki bi ne vpošteval tkzv. ostankov in bi prebitek glasov v vseh list bil prištet najmočnejši stranki. V vladajočih krogih je opažati, da niso naklonjeni temu, da ne bi razpisali reakcionarnih volitev.

Sedaj je jugoslovanska reakcija pridno na delu, da dela zase razpoloženje in obenem uničuje nasprotnike. Na ta način naj bi naslednje volitve bile krona ustavnim zmagi buržoazije, buržoazija bo sankecionirala sedanji reakcionarni režim in mu podaljšala življenje za več let. Zato mora delavstvo in njegove stranke storiti vse, kar more povečati odpor delavskega razreda proti reakciji in napeti vse sile, da prihodnje volitve ne bodo triumf onih buržoaznih opozicijonalnih strank, ki so danes ali reakcionarnejše kot vladajoče stranke same, ali pa, ki nemanerno ali nezvestno podpirajo reakcijo. (Prevod iz "Napreja".)

Novi Zapiski."

Iz Ljubljane poročajo, da bodo prejšnji uredniki "Naših zapiskov" začeli v jeseni izdajati novo revijo "Novi zapiski."

XIII. redni zbor JSDS.

V sredi tega meseca (14. avgusta) je pričel v Trbovljah zborovati trinajsti redni zbor slovenske socialistične stranke. Spored zborja je sledeči:

- 1.) Potrditev delegatskih izkaznic.
- 2.) Tajniško in blagajniško poročilo.

3.) Poročilo o delovanju v ustavotvorni skupščini. Politični položaj. Taktika.

4.) Delo za združenje proletarijata v Jugoslaviji in Internacionala.

5.) Poglobljenje organizacijskega duha.

6.) Vprašanje delavskih domov.

8.) Agrarna politika.

7.) Občinska politika.

9.) Razni predlogi in slučajnosti.

Centralno tajništvo JSDS in KDZ je izdalo ob priliki sklicanja zbora sledeča navodila, ki bodo morala zanimati tudi naše sodruge:

"Eventuelni predlogi posameznih organizacij morajo biti poslani centralnemu tajništvu (Ljubljana, poštni predal 168) najpozneje do 1. avgusta.

Pravico udeležbe imajo vse organizacije JSDS in KDZ, ki bodo obračunale pravilno do konca julija.

Pravico in dolžnost udeležbe imajo vsi člani načelstva, izvrševalnega odbora in kontrole ter strankini poslanci. Vsi ti imajo tudi glasovalno pravico, razen v zadevah njih lastnega delovanja.

Vsaka organizacija ima pravico do enega delegata, večje organizacije pa za vsakih 50 članov do enega, pri čemer se ostanki pod 25 ne vpoštevajo, 25 ali več članov pa se šteje za 50. Število delegatov se računa na temelju števila tistih članov, za katere je določena organizacija poravnala prispevke za junij. Če se je pa julija število njenih članov zmanjšalo, se računa število delegatov na temelju julijskega članstva.

Za vsakega delegata naj bo izvoljen tudi po eden namestnik.

Potne stroške delegatov morajo plačati krajevne organizacije.

Za delegata morejo biti izvoljeni tudi člani drugih organizacij JSDS ali KDZ, toda le iz istega okrožja. Posamezni delegati smejo biti poverjeni tudi z več glasovi, oziroma smejo zastopati po več organizacij, nihče pa ne sme imeti več nego pet glasov.

Na članske zборе, ki bodo volili delegate, morajo biti povabljeni vsi člani, nečlani pa ne smejo biti navzoči. Voljen sme biti le imenoma določen kandidat; organizacije torej zastopstva ne smejo odstopiti še neznanemu delegatu kake druge organizacije. Organizacije, ki žele imeti skupnega delegata, se morejo torej pred volitvijo dogovoriti. Če bi delegat ene organizacije ne dobil večine v drugi, je treba ponovnega dogovora in zborovanja, ali pa se dajo zastopati organizacije vsaka po svojem delegatu.

Namestnik nastopi kot delegat, če mu izda pravi delegat potrdilo, da se strankinega zbora ne misli udeležiti, ali pa če mu potrdi odbor, da je prvi delegat zadržan. Če namestnik tega potrdila nima, mu bo izdana delegatska izkaznica šele na strankinem zboru, če se ga pravi delegat ne udeleži.

Glasovalno pravico imajo na strankinem zboru le tisti delegati, ki so navzoči ves čas zborovanja. Ni torej dopustno, da bi bil kak delegat navzoč prvi dan, za drugi dan pa bi hotel pooblastiti svojega namestnika. — Delegat, ki pride prepozno, izgubi svojo delegatsko pravico, če je bila izdana že delegatska izkaznica njegovemu namestniku.

Za delegata sme biti izvoljen le tisti član, ki je naročen na kak strankin politični list (Naprej, Volkstimme, Ljudski glas ali Enakost) in je že najmanj tri leta organiziran. Člane, ki še niso tri leta organizirani, smejo voliti le organizacije v tistih krajih, kjer prej ni bilo organizacije niti JSDS, ali KDZ.

Strankin zbor je suveren (pri svojih sklepih popolnoma neodvisen). Njegovi sklepi so veljavni za vse organizacije in člane JSDS in KDZ. Posamezni delegati so za svoje delovanje na zboru odgovorni edinele svoji vesti.

Odbori posameznih organizacij naj naznanijo imena izvoljenih delegatov ter njih namestnikov najpozneje do 4. avgusta centralnemu tajništvu v Ljubljani, poštni predal 168, da dobe pravočasno delegatske izkaznice. (Po "Ljudskem Glasu.")

Železnice v Jugoslaviji.

Ob koncu leta 1920 je bilo v Jugoslaviji 9138 km državnih in privatnih železniških prog. Od tega šteje la odpade ne ozkotirno železnico 2762 km. — V državni eksploataciji se nahaja 7574 km, in sicer 5656 km normalnotirne, 1617 ozkotirne 76 cm širine in 295 km ozkotirne železnice 60 cm širine (v Južni Srbiji). Od gornjega števila pripada belgrajskemu železniškemu ravateljstvu 1422 km normalnotirne železnice, 485 km ozkotirne 76 cm in 295 km ozkotirne železnice 60 cm širine; skupaj torej 2202 km Zagrebškemu ravateljstvu pripada 2580 km normalnotirne in 45 km ozkotirne železnice 76 cm širine. — Subotškemu ravateljstvu pripada 1653 km normalnotirne in 68 km ozkotirne železnice in sarajevskemu ravateljstvu 1019 km ozkotirne železnice. — Privatne železnice so v Jugoslaviji naslednje: 1. Družba južnih železnice 712 km normalnotirne železniške proge in 21 km ozkotirne; 2. Grška železnica proga Solun-Bitolj 20 km; 3. Slavonsko-podravska železnica 153 km 1 m široka; 4. hrvaška proga Zagreb-Sombor 20 km; 5. podravska okrožna železnica 58 km; 6. požarevačka okrožna železnica 54 km; 7. železnica francoske družbe gorskih rudnikov (Metovnica-Bor 23 km, ozkotirna; 8. Štajnbeisova gozdna ozkotirna železnica v Bosni 317 km; 9. V Črni Gori ozkotirna proga Bar-Virpazar 42 km, last neke italijanske družbe. K tem moramo prišteti še železniške proge naše Dalmacije, ki so vse državna last, in sicer 123 km normalnotirne in 45 km ozkotirne proge.

"Kje je denar."

Slovenski pobožnjaški listi so prinesli notico, posneto po ljubljanskemu Slovincu z dne 8. julija, s sledečim besedilom: "Prosimo pojasnila. — Iz lista "Proletarec" posnemamo, da je Slov, republičansko Združenje v Ameriki baje poslalo v domovino 6000 dolarjev za naše sirote. Ker nismo slišali, da bi se tu znesek doslej razdelil med sirote, prosimo deželno vladu, da izjavi, če je ta znesek prejela in komu ga je razdelila? Ker gre za veličansko svoto skoro enega milijona kron, je razumljivo, da se javnost interesira za ta, pri naših revnih delavcih v Ameriki nabrani denar." — Slovenska javnost v domovini se zelo zanima za denar slovenskih delavcev v Ameriki, to je res. Za drugo se ne zanima. Kar se tiče Slovenčeve notice, bi urednik lahko dobil vsa potrebna pojasnila iz zapisnika letošnje konvencije JRZ., ki je bil priobčen tudi v Proletarcu, šte. 707 z dne 31. marca.)

Zagrebško vseučilišče.

V zadnjem semestru je bilo na Zagrebškem vseučilišču 1257 dijakov iz Hrvatske in Slavonije, 422 iz Dalmacije, 118 iz Srbije, 133 iz Vojvodine, 119 iz Istre, 419 iz Bosne in Hercegovine, 23 iz Črne gore, 158 iz Slovenije, 15 iz Makedonije in 128 iz raznih drugih držav.

Prebivalstvo Jugoslavije.

Kot poročajo so našli v Jugoslaviji 12.162.000 prebivalcev, ki se razdele: Srbija (v mejah pred balkansko vojno) 2.584.000; Stara Srbija 1.425.000; Črna gora 450.000; Bosna in Hercegovina 1.899.000; Dalmacija 618.000; Hrvatska in Slavonija 2.619.000; Slovenija 688.000; Bačka, Banat in Baranja 1.899.000.

Kraljevim namestnikom za Hrvatsko in Slavonijo je imenovan Juraj Demetrovič.

V Dubrovniku v Dalmaciji je umrl splošno znani hrvaški politik Pero Čingrija v starosti devedeset let.

Med nami se čimdalje pogostejše pojavljajo ljudje, ki pripovedujejo, da so napredni, da so socialisti in prijatelji (?) delavstva, dasiravno niso nič drugega kot navadni koristolovci, ki si hočejo na ta način dobiti simpatije delavstva. Posebno lahko jih je najti na konvencijah naših podpornih organizacij. Enkrat bo treba med te ljudi malo posvetiti.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

Dopisi.

Organizirajte se!

ALIQUIPPA, PA. — Že dolgo pazim, kdaj zagleda bel dan v Proletarcu kako poročilo o gibanju v naši svetlini, in ker ga ni, bom jaz skušal napisati nekaj vrstic.

Takajšnji socialistični klub št. 211, JSZ, je v zadnjem letu in tudi v tem precej dobro napredoval, če bi se se pojavile številne ovire, kakor povsod. Situacija pač ni lahka, kajti proti zavednemu delavstvu se bori javne in tajne sile z različnimi sredstvi in med temi izraja nasilja odlično vlogo. Mi se težav nismo utrafilo in smo šli naprej z našim organizacijskim in mejevalnim delom. Sovražna fronta je močna, ona ima ekonomski in politični aparat v svojih rokah, delavstvo pa je slabo organizirano in še to kar ga je v organizacijah, je oslajeno.

Delavstvo potrebuje izobrazbo. Med njim prevladujejo še razni slabi instinkti, ki otežkočajo boj tiste na delu delavstva, ki je že zavedno, ki je spoznalo grafi današnje družbe, ki pozna korupcijo kapitalističnih strank in njihovo suženjsko lojalnost kapitalističnemu razredu. Delavci so ti sužnji, namreč nezavedni delavci, kajti kapitalisti sami ne bi mogli vršiti svojih bojov, ker jih je premalo. Kapitalisti ne bi mogli izvoliti večine v kongres in senat, Harding ne bi bil nikdar predsednik, če ne bi dobil tudi milijone delavskih glasov. In tako so delavci sami pomagali vlti topove, ki sedaj streljajo proti njim, ker so glasovali zadnjo jezo za republikance, ki so predstavniki ameriškega velikopitalizma.

Po vsem svetu vlada kriza in pomanjkanje potrebščin in se čuti povsod. Pa je vendar vsega dovolj; le da delavstvo ne zna pomagati sebi in s tem vsemu človeštvu in zato mora trpeti posledice. Edini izhod za delavstvo torej je, da se pridruži armadi socialističnega delavstva in se uči spoznavati socializem. Naš klic je: "Organizirajte se in čitajte socialistično časopisje in knjige." Nikdar ne bomo izboljšali razmer, ako bo večina delavstva le zabavljala in v svoji nevednosti pomagala kapitalističnemu sistemu. To si zapomnimo. Kajti nobeno kritiziranje, nobeno povdarjanje, da si ne izkoriščanje, ti ne bo pomagalo, če boš zanemarljivo socialistično organizacijo in socialistično časopisje. Če hočemo močno socialistično organizacijo, moramo skrbeti mi, delavci, da bo močna. Stati izven organizacije in jo kritizirati ker ne more "nič napraviti", je smešno in bedasto obenem. Če je kapitalizem močnejši, če ima moč, da nas zatira in izkorišča, je to zato, ker je boljše organiziran in pa zato, ker sloni njegova moč na ignoranci, to je na nezavednosti večine delavstva, ki sicer ve, da je nekaj napačnega, ne ve pa, kako odpraviti te napake.

Če je delavstvo na stavki, pravimo, "kapitalizem boče zlomiti odporno moč delavstva." Ja, kaj pa bi kapitalizem sam mogel napraviti, če se ne bi našli sile, ki so vendarle delavci, ki zavzamejo mesta tistih, ki so v boju za boljši kos kruha? Če sodniki izdajajo prepovedi proti štrajkom, kdo pa jih je izvolil, ako ne delavci? Če policija pretepa štrajkarje, kdo pa jo plača, ako ne delavci? In kdo izvoli župana, poslanca, šerifa itd.? Večina delavstva torej skeba, najsibota en ali drugi način.

To ji je treba dopovedati, da bo spoznala in razumela svoje grehe, svoje izdajalsko početje nad interesi delavskega ljudstva.

Med ameriškim delavstvom, namreč tistim, ki ni prišlo v teku te generacije iz inozemstva, se širi bolezen šovinizma; napaja se ga s "stoprocentnim" patriotizmom, karkoli že to pomeni. Ampak v tem slučaju je pomen jasen, kajti ameriški patriotizem pomeni, da moraš biti lojalna kapitalističnemu gospodarstvu, ali pa si izdajalec dežele, ki jo lastujejo kapitalisti, delavcem pa pripovedujejo, da je lastnina "ameriškega ljudstva".

Čudno pri tem je, da ljudje ne spoznajo teh trikov. Če bi bilo bogastvo dežele res ljudskega posesta, tedaj ne bi bilo milijone ljudi izročenih pomanjkanju; tudi brezposelnosti ne bi poznali. Pa poslušajte džingoiste, ki se trkajo na svoje amerikanstvo in psujejo tujezemske delavce, kakor da so oni krivi vsega zla. Če se takim "čistokrvnim" Amerikancem pove, da so tudi oni priseljenci ali pa so se priselili v deželo njihovi predniki, in da so potemtakem Amerikanci le Indijanci, se čutijo užaljene. Ne vedo, da jih sistem in vlada, ki brani ta sistem, ravno tako izkorišča, kakor priseljenike in da zapira najboljše Amerikance, kakor je n. pr. E. V. Debs, ki se bori za pravičnejši družabni red in mora radi tega trpeti preganjanje. Ker ljudje niso pametni, ker ne znajo varovati svojih interesov, so zadnjega novembra izvolili Hardinga, Debs, ki je bil tudi predsedniški kandidat, pa je še vedno v ječi. Debs je zaprt radi svojega prepričanja, radi svojih agitatoričnih zmoglosti. Obsojen je bil, ker je govoril proti vojni, toda proti vojni so govorili tudi drugi, v začetku vojne celo bivši predsednik Wilson, pa niso bili zaprti in ne proglašeni za izdajalce dežele. Debs torej ni zaprt zato, ker je bil proti vojni ampak, ker je kot agitator na prostem nevaren kapitalistični državi, medtem ko v ječi ne more delati na agitacijskem polju. Za blufanje ljudstva pa skrbe razni Billy Sundayji, da ne more videti stvari kakor so skozi mrežo, ki jim jo devajo na oči oni mogotci. Fripovedovali so, da je pijača vzrok vsega gorja, sedaj pa imamo prohibicijo, dobrih časov pa vseeno ni. Prohibicija je le dala novo polje korupciji, ki dobiva iz nje milijone dolarjev po raznih krajih Zedinjenih držav. Podkupuje se, preganja nepričljubljene, pije se "moonshine", ki je ugonobil že mnogo ljudi, enim pa je prinesel bogastvo, ljudstvo pa je vedno na slabšem. Žrtve prohibicije in njenih posledic je bil dne 25. julija v bližnji naselbini Woodlawn nek Hrvati, ki je tihotapil z "moonshinom". Nočni čuvaj ga je smatral za kakega cigana ali kaj podobnega, ko ga je zasačil na njegovih nočnih potih, pa je oddal dva strela, ki sta bila smrtna. Pokojnik zapušča ženo in tri nedorasle otroke. Takih slučajev je mnogo in se bodo ponavljali. Stroške plača vedno ljudstvo, bogataši pa delajo dobičke sedaj ravno tako kakor so jih pred prohibicijo.

Kot sem omenil že v začetku, je naš klub po svojih močeh korakal naprej. V preteklem poletju smo pridobili nekaj novih bojnikov za organizacijo. Potrebujemo pa jih še več. Vsakdo, ki je delavec, bi moral biti organiziran v socialističnem klubu. Tu je prostor, kjer se vežbate za boje zoper krivičnost, kjer se izobražujete in vsposobljate za naloge, ki čakajo naš razred.

Sodrug, ki odhajajo v Jugoslavijo, naj ostanejo zvesti svojem boju tudi tam. Tudi v Sloveniji in po vsi Jugoslaviji potrebujejo pravih bojnikov za socializem. Za nas tukaj pa je potrebno, da nadomestimo tiste sodruge, ki so nas zapustili vsled odhoda, z drugimi močmi; torej pridobivajmo novih članov našemu socialističnemu klubu. V organizaciji je moč.

H koncu naj omenim, da ima naš klub novega tajnika v osebi sodruga Antona Groznika. Vsi, ki imate kake stike z uradom klubovega tajnika, se obračajte v bodoče na naslov: Anton Groznik, L. Box 183, Aliquippa, Pa.

Jakob Kotar.

Za socialistični klub v San Francisco.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Nobena slovenska naselbina ne bi smela biti brez socialističnega kluba J. S. Z., posebno ne v časih kakor so sedanj. Če bo delavstvo le čakalo, pa malo pomirjalo tuintam, ne da bi šlo v socialistično organizacijo, se lahko pripeti, da bo prišla nad delavstvo še hujša katastrofa kakor pa je sedanja s svojo brezposelnostjo in drugimi neprilikami, proletarijat pa ne bo imel nobe-

ne velike, sposobne organizacije, ki bi bila v takih kritičnih časih kos situaciji.

Tisto delavstvo po naselbinah, ki je zavedno, bi si moralo zavzeti za prvo nalogo organizirati socialistične klube tam, kjer jih še ni, kjer pa obstoje, jih ojačati. Agitirajmo za našo socialistično stranko, ki je edina resnična zastopnica delavskih interesov.

V slovenski koloniji tukajšnjega mesta že dalj časa nameravamo ustanoviti socialistični klub in ga priklopiti k JSZ., toda vedno "čakamo primernejšega časa."

Prijatelji delavci v naši naselbini, ali hočemo še naprej čakati na "primernejši čas", ki mogoče nikdar ne pride. Gotovo ne, vedno ne bomo mogli čakati. Iti bomo morali na delo, neoziraje se na ugoden čas, pa ustanoviti socialistični klub. Po mojem mnenju bo ta ustanovitev lažja naloga, kot si jo sedaj predstavljamo. To pa seveda le v slučaju, da se bomo s trdno voljo odločili za ta korak in ga izpeljemo po **začrtani poti naprej** ne oziraje se na one, ki bi nam mogoče nasprotovali.

Nasprotovanja so povsod, to je vsem jasno. Pri vsakem novem ustanovljanju se najdejo nasprotniki, pa naj se že prične s podpornim društvom ali pa s pričetnim delom za ustanovitev vsake druge organizacije. In da ne more biti socialistični klub brez nasprotnikov, je jasno. Ne zato, ker jih klub potrebuje, ampak nasprotniki se najdejo pač zato, ker so ljudje naučeni nasprotovati. Eni sicer zabavljajo zavedno, ker sovražijo vse, kar je socialističnega, drugi pa zabavljajo vsled svoje nevednosti. S takimi elementi je treba računati pri ustanovljanju socialističnega kluba, pa pa naj bo kjerkoli.

Fozivljam vse, one, ki delujejo za ustanovitev jugoslovanskega socialističnega kluba v San Franciscu, naj bodo pripravljeni na ustanovitveno sejo, ki se bo, ako le mogoče, vršila v začetku meseca septembra. — Na tej seji se bo ustvarila podlaga in za začrtala pot, po kateri bo deloval naš novoustanovljeni socialistični klub.

Joseph Koenig, zastopnik "Proletarca".

Nekaj nasvetov in poziv.

CIENCOE, O. — Zabavljati čez socializem in se delati radikalne ne pomeni nič in ne pomaga nič.

Če pa agitirate za socializem in mu pridobivate novih pristašev, s tem nekaj storite za stvar in ste delavec, ki gradi in to veliko pomeni.

Čitajte "Proletarca", da se iz njega poučite o socializmu in se vsposobite za aktivnega bojavnika v socialistični armadi. S tem res pomagajte sebi in družini, s tem delate za družbo bodočnosti, ki bo socialistična.

Udeležujte se sej socialističnih klubov. Seje našega kluba se vrše v bodoče vsako tretjo nedeljo v mese ob 10. dopoldne v prostorih sodruga Valentina Kolbarja.

Nace Zlemberger, tajnik soc. kluba št. 2. JSZ.

Izvilleček zapisnika seje upravnega odbora Proletarca

dne 4. avgusta 1921.

Navzoči Alesh, Tauchar, Godina, Gottlicher in Udovich. Od upravnštva Pogorelec; za uredništvo Zajec; za tajništvo JSZ Petrich. — Predseduje Udovich. Zapisnik zadnje seje se sprejme kot je bil čitan. — Poročilo: Tajnik Alesh nima posebnega poročila. Blagajnik Godina pravi, da nima ničesar omeniti glede svojega urada. Nadzorni odbor (Tauchar in Gottlicher) poda poročilo o finančnem poslovanju za prvo polovico leta, ki se vzame na znanje. — Upravnik Pogorelec poda finančno poročilo o raznih posameznih rubrikah, ki jih je pregledal in o njih poročal že preje nadzorni odbor. V skupnih številkah je račun sledeči: Dohodbi s prenosom za prvo polovico leta so znašali \$9,129.94, izdatki pa \$7,999.16. Dolg tiskarni je dne 30. junija znašal \$1,789.10, poleg tega je še nekaj

dolga za knjige, tako da znaša skupni dolg \$1,832.66. V zalogi imamo za okoli \$2,800 vrednosti knjig. Zalo-ga knjig se bo po možnosti povečala, da bomo imeli raznovrstno zbirko. — Glede naročnikov omenja, da se je njihovo število zvišalo, vendar pa ne v tistem številu, ki bi bilo potrebno za financiranje lista v naročnino. Pravi, da je temu vzrok največ brezposelnost, kajti na tisoče naših ljudi je brez dela. Vendar pa je še vedno dovolj polja za agitacijo, potrebujemo pa večje število aktivnih agitatorjev, ki bi ga izrabljali v delu za širjenje našega lista. — Omenja, da je poslal apele zastopnikom in drugim agitatorjem, naj podvzamejo aktivnejše kampanje za nabiranje naročnikov Proletarca. — Foda natančni račun dohodkov in izdatkov s koledarjem 1921, ravno tako za zadnjo majsko izdajo. — Priporoča, naj se izda debata "Ali je religija prenehala funkcionirati?" v posebni brošuri. Se odobri. — Prečita se prošnja Delavskega izobraževalnega društva Svoboda iz Zagorja v Sloveniji, v katerem pravijo, da se po nasvetu sodruga Čobala obračajo na Proletarca, da bi jim pomagal v Ameriki nabirati prispevke za Delavski dom. — Po kratki diskusiji se sklene, da se vsled kritičnih delavskih razmer ne more podvzeti nobena uspešna akcija od strani upravnega odbora Proletarca. Nekaj podobnih prošelj za nabiranje doneskov za gradnjo delavskih domov v Sloveniji je bilo že objavljenih v Proletarcu, toda odziva ni bilo. Za take akcije bi se morala organizirati večja kampanja, ki zahteva v naših razmerah precej dela in tudi stroške s tiskovinami in poštino. Odziv pa ni zadovoljiv, ker naše delavstvo ne podpira rado stvari, ki so lokalnega pomena. Sklenjeno, da se sodrugom v Zagorju odgovori, zakaj ne moremo v danih razmerah ustreči njihovi želji. — Prečitajo se pisma ljubljanskih knjigotržnic in samozaložnika Zoreta. Sklenjeno, da se Zoretu sporoče naši pogoji, kajti njegovi so za nas nesprejemljivi. — Sklenjeno, naj se poizve cene za tisk koledarja prihodnjega letnika v raznih tiskarnah. — Udovich priporoča, naj se skuša najti cenejše uradne prostore za Proletarca. — Ker je najemnina povsod zelo visoka, se ne bi moglo mnogo prihraniti s selitvijo, s katero nastanejo razni izredni stroški, tako, da bi nižja najemnina vseeno ne pomenila znižanje izdatkov. Se sklene, da se ostane v sedanjih prostorih. Zaključek seje. — Frank Alesh, tajnik-zapisnikar; izvleček zapisnika uredil C. F.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ, se vrši 13. avgusta (drugo soboto v mesecu), v klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrstimo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov.

Organizator.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIJA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležujete sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

John Kresse, 396—4th Ave.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

Tajnik kluba št. 27, J. S. Z.

Slov. delavska

podporna zveza

Inkorporirana dne 26.
avgusta 1906.Inkorporirana 22. aprila
1906 v državi PennZdružena s Slovensko Narodno Podporno
Jednoto.

CHICAGO, ILL.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

1. Pom. taj.: FRANK PAVLOČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, R. F. D. 7, Box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 5602 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Pm. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVAZNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 955 Addison Rd., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago. Ill.

PROSVETA.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prosili pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika a nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštne, Expressne, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikoli pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma zaznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

Iz gl. urada S. D. P. Z., združena s S. N. P. J.

Sklicanje združitvene konvencije.

V zmislu združitvene pogodbe je skupni združevalni odbor določil, da se takozvana združitvena konvencija prične dne 12. septembra 1921 ob 9. zjutraj v Clevelandu, Ohio.

To konvencijo ima sklicati glavni predsednik S. N. P. J. za vse organizacije, ki se združijo na podlagi potnega splošnega glasovanja sprejete združitvene pogodbe.

Glavni predsednik SNPJ. je tozadevno obvestilo oziroma sklic te konvencije priobčil v Prosveti dne 29. julija 1921, s katerim dnem je torej veljavno voliti delegate za to konvencijo.

Združitvena pogodba določa, da zamorejo biti na isti zastopana vsa društva vseh združenih organizacij, in sicer na način, da izvolijo društva, ki štejejo najmanj sto dobrostojećih članov enega delegata ona nad dvesto članov dva delegata in da se društva katera štejejo manj kot 100 članov zamorejo združiti z drugim bratskim društvom, ki šteje manj kot 200 članov v dosego 100 oziroma 200 članov, da jim je na na tačin omogočeno izvoliti skupnega delegata. Društva, ki so tako združena, imajo pravico do delegata, kakor večja posamezna društva.

Razumljivo je, da se morejo združiti v svrhu izvoljenja skupnega delegata društva S. D. P. Z. le z društvom S. D. P. Z. in društva S. N. P. J. le z društvom S. N. P. J.

Volitve delegatov za to konvencijo se zaključijo z dnem 11. septembra, to je zadnji dan pred začetkom konvencije. Delegat ali delegatinja zamore biti vsak(a) dobrostojeć(a) član(ica).

Dnevnice in vozni stroški delegatov bodo pokriti iz upravnega sklada SNPJ. oziroma zveznih delegatov iz nabranega konvenčnega sklada, kateri je prenešen v upravni sklad SNPJ.

Na drugem mestu priobčam imenik društev po naselbinah in številom članov, kar zamore služiti raznim društvom kot navodilo v združevanju v svrhu volitve delegatov.

Blas Novak, tajnik.

IZKAZ DOBROSTOJEČIH ČLANOV IN ČLANIC S. D. P. Z. PO DRUŠTVIH V RAZNIH DRŽAVAH KONCEM MESECA JUNIJA 1921.

DRŽAVA

Pennsylvania:

St. dr. Kraj St. članov

1. Conemaugh	95
2. Johnstown	72
3. Franklin	58
4. Lloydell	60
5. Ralphon	84
6. Garrett	12
7. Claridge	74
9. Johnstown	36
10. Brownfield	64
11. Dunlo	66
12. Heliwood	16
13. Baggaley	62
14. Orient	45
18. Braddock	77
24. Iselin	41
26. Export	41
29. Meadow Lands	49
34. Yukon	46
36. South Fork	55
39. Darragh	20
40. West Newton	28
43. Portage	10
44. Cliff Mine	39
45. Johnstown	34
47. Avella	37
55. Crabtree	12
56. Pittsburgh	153
60. Moon Run	150
63. Hackett	4
67. Seminoe	20
70. New Derry	14
71. Bessemer	27
73. Smithfield	44
74. Falls Creek	10
75. Wyane	14
78. Miller Run	19
79. Bon Air	60
80. Philadelphia	13
81. Bishop	28
87. Bentleyville	12
91. Greensburg	35
97. Rhone	23
99. Hermine	38
100. Forest City	171
101. Meadway	34
102. Farrell	22

104. Luzerne	47
105. White Vettey	49
107. Homer City	40
111. Duryea	62
116. Willock	81
117. Broughton	236
122. Imperial	23
125. Burdine	52
127. Irvin	22
134. Vandling	40
149. Universal	72
144. Grays Landing	30
146. Penns Sta.,	33
148. Cuddy	23
150. Slovan	34
152. Johnstown	28
153. Southview	21

Ohio:

35. Lorain	71
37. Barberton	23
38. Bridgeport	121
41. Cleveland	125
51. Cleveland	137
53. Fairpoint	18
57. Wooster	10
59. Maynard	36
62. Cleveland	69
83. Cleveland	32
126. Cleveland	184
149. East Palestine	34
156. Cleveland	6

Kansas:

21. West Mineral	40
30. Breezy Hill	85
50. Franklin	116
66. Yale	71
82. Ringo	71
85. Skidmore	23
90. Gross	22
92. Girard	00
109. Cherokee	37
119. Jacks Ville	28
118. Flaming	26
147. Frontenac	41

Illinois:

22. La Salle	85
42. Oglesby	57

48. Aurora	21	Michigan:	
52. De Kalb	4	17. Akron	17
65. Staunton	36	112. Detroit	35
86. Livingston	29	131. Calumet	37
88. Nokomis	37		
98. Standard	19	Iowa:	
123. Springfield	61	16. Buxton	14
145. Joliet	75	69. Madrid	33
Colorado:		West Virginia:	
15. Sopris	30	23. Coketon	135
32. Palisades	20	84. Farmington	17
124. Primero	23	Indiana:	
133. Leadville	27	61. Gary	23
135. Oak View	4	68. Clinton	56
138. Somerset	13	128. Indianapolis	69
151. Dalaguna	40	Maryland:	
Minnesota:		89. Eckhart Mine	20
96. Duluth	16	143. Dodson	27
108. Chisholm	60	Canada:	
120. Gilbert	37	58. Canmore, Alta	13
130. Eveleth	81	72. Bankhead, Alta	27
140. Pineville	17	New York:	
Arkansas:		121. Little Falls	44
20. Huntington	22	New Mexico:	
33. Jenny Lind	66	154. Sugarite	32
46. Alex	12	Alabama:	
110. Hartford	13	114. Blockton	13
Wyoming:		Oklahoma:	
25. Rock Springs	113	93. Bryant	22
27. Diamondville	17	Wisconsin:	
136. Dietz	8	64. Milwaukee	59
141. Sublet	35	Washington:	
Montana:		31. Roslyn	10
103. East Helena	20	Utah:	
106. Bear Creek	28	95. Standardville	20
155. Klein	19	142. Winter Quarters	35

O združenju slovenskih podpornih organizacij.

LORAIN, O. — Kar smo tako dolgo in težko pričakovali, se je slednjič vendar uresničilo. Po dolgotrajnih prepirih, kritikah in debatiranjih sta se končno združile dve podporni organizaciji v eno — SNPJ. in SDPZ. Ako bo to združenje končno res koristilo skupnemu članstvu obeh organizacij, je nam vsem še uganka. Ker vse odvisi od sedaj napravljenih korakov, bo združevalna konvencija v Clevelandu važna in njej moremo dati vso našo pozornost. Več ali manj se je o nji že pisalo v glasilih Prosveti in Proletarca. Objavljenih je bilo veliko dobrih dopisov, dobro prebranih nasvetov in tudi kaka pikra, ostra beseda je našla svoje mesto. Svojih dolžnosti se zaveda tudi naše društvo *Planinski Raj*, št. 35, SDPZ. Tudi mi hočemo povedati naše mnenje in nasvete članstvu, oziroma konvenciji. V ta namen se je dne 31. julija vršila izredna seja, na kateri so prišle na dnevni red razprave o združevalnem delu, o pravicah društev do zastopstva na konvenciji in o bodočih pravilih.

Dr. Planinski Raj, št. 35, ne soglaša z načinom, po katerem je združevalni odbor določil pravico zastopstva na konvenciji. Nobeno društvo, ki nima sto (100) dobrostojećih članov (ic), ne more voliti, oziroma poslati svojega delegata ali delegatinjo na združevalno konvencijo. Vsi člani SDPZ, so bili pa obremenjeni z 10c mesečno v konvencijni fond, v katerega smo plačevali 16 mesecev; nabrana svota je znašala blizu \$7.000. Naše društvo (št. 35) je vplačalo do \$115 v ta sklad, in sedaj, ko je čas voliti delegata, društva, ki nimajo sto ali več članov ne smejo poslati delegata. Društva, ki imajo 50 ali več članov ne smejo poslati delegata in teh društev je 43. Društva SDPZ, bodo smela poslati le 11 delegatov, kajti toliko imamo društev, ki imajo sto ali več članov. Ako bo naše zastopstvo na konvenciji večje, se bodo morala društva tam, kjer je mogoče, združevati v svrhu volitve delegatov.

Mogoče je, da so imeli zastopniki na združevalni konferenci najboljše namene in so računali na

zmanjšanje konvečnih stroškov, pri tem pa so pozabili, da so kršili zadnja pravila obeh organizacij, ki se glase, da vsako društvo z nad 50. člani ima pravico poslati delegata. In tako so povzročili splošno nevoljo med članstvom in posledica je jeza, kritiziranje in pisanje po listih. V naši naselbini sta društva št. 35, SDPZ. in št. 17, SNPJ., ki štejeta nad 165 članov. Konvencija se vrši v Clevelandu, takorekoč pred durmi, pa društva iz naše naselbine ne smejo poslati svojih zastopnikov.

Društvo Planinski Raj, št. 35, SDPZ, apelira na vsa društva, da kolikor mogoče hitro in ostro kritizirajo ta nepremišljen korak glede zastopstva na konvenciji in si skušajo na vsak način dobiti svojega delegata za združevalno konvencijo. Naše stališče je, da več mož več ve in velja.

Naše društvo želi, da združena organizacija ohrani ime SNPJ. Čemu izbirati novo ime ter si kopati nepotrebne stroške, ko vendlar od samega imena ne more biti nihče sit ne lačen. — Pri uvajanju novih razredov v sistem združene organizacije mora konvencija strogo paziti, da se ne bo nobenemu godila krivica; en nepremišljen korak napravi lahko zelo veliko škode.

Naše društvo priporoča, naj se ustanovi en razred za pohablence, katerim je sedaj onemogočeno pristopati v podporno organizacijo. Tudi pohabljeni in siromaki so člani človeške družbe in ni lepo, da se jih prezira. Nihče ni sam kriv, da nima roke ali noge, kajti nihče se ne pohablja ker hoče biti pohabljen. Nesreča je zelo kruto doletela take ljudi, in dolžnost zdravih je, da jim pomagajo. Mislimo, da se bi dal napraviti poseben razred za take člane, prispevki in obveznosti organizacije pa naj se uredi tako, da ne bo pri tem oškodovano splošno članstvo.

Točka 2, stran 37 v pravilih SDFZ, naj odpade, ker ni umestna in je podobna nekaki zlorabi.

Vsaka naselbina naj ima, ako le mogoče, samo enega zdravnika za preiskovanje kandidatov, toda vsak društven zdravnik mora biti potrjen tudi od gl. urada združene organizacije. Znano je, da je ravno pri zdravnikih največ "graftanja", kajti za denar "se vse naredi."

Delegatom in delegatinjam združevalne konvencije želimo kar največ uspeha pri njihovem delu. Mislite na interese vsega članstva in se ne ozirajte na razna prijateljstva in zamere in vaše delo bo imelo uspeh.

Za društvo Planinski Raj, št. 35, SDPZ., Mike Virant, predsednik; Jakob Hlebčar, tajnik; John Primožič, blagajnik.

Mnogi, ki opazujejo sedanji kaos, razdejanje in neslogo obmavajo. Mi ne! Mi verujemo v bodočnost zato rušimo stare tradicije. Mi verujemo v bratstvo med narodi, v pravičnost, v človečanstvo, zato poudiramo stari red. Novega hočemo ustvariti, kateri je že zasnovan. Palogoma se bo dvigala velika stavba, socialistični družabni red. Gradnja je počasno delo. Ako bi se mogel s kričanjem premakniti zid ali zgraditi stavbo, bi bil socializem že tu, kajti takih darjev, ki zidajo s kričanjem, je mnogo. Manj je takih, ki razumejo svoj posel, ki se zavedajo težke naloge; izvršili pa jo bodo natančno po zakonih razvoja.

Veliko se med nami govoranči o razredni zavednosti in o napredku. Nihče pa ne pokaže, kje je ta napredek. Par podpornih društev in "pečlarski" klub še ni nobeno znamenje resničnega napredka. Človek ni v podpornem društvu radi napredka, ampak radi podpore, in v "pečlarskem" ali kakem drugem zabavnem klubu je radi zabave. In te vrste "napredek" zavzema po cele kolone puhlih dopisov iz naših naselbin. Včasih je bilo boljše. Kje leži vzrok, da je napredek zavel v tako čudne vode?

Kdo ve?

....

Irosimo, ako je komu kaj znano, kje se nahaja **MIHAEL SITAR**, naj sporoči njegov naslov upravništva Proletarca. Ako bo sam čital te vrstice, naj nam sporoči svoj naslov. Zelo važno! — Ako smo pravilno poučeni, je svoječasno živel v naselbini Oglesby, Ill. — Upravništvo Proletarca.

VAŽNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje **VSAGO TRETJO NEDELJO V MESECU** ob 2 popoldne v dvanajstih društvih Frostomislci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem spodbudite naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

Importirani stavkokazi in puškarji

so zaposleni v pekarijah, katerih vslužbenci so šli rajle na stavko, kot pa da bi delali za plačo, ki ne odgovarja potrebam v sedanjih življenjskih razmerah. Nad 600 stavkujočih pekov hodi po čikaških ulicah, med tem, ko iščejo pekovske tvrdke ljudske izvrške po breznočah vzhodnih mest, da zavzamejo mesta pekov, ki so na stavki.

V tem boju potrebujejo organizirani peki pomoči drugega delavstva. Vsakdo lahko pomaga s tem, da kupuje le kruh, ki ima

UNIJSKO

ZNAMKO.

Sledeče tvrdke vslužbujejo gori omenejene tipe ljudi in raditega niso opravičene do unijske znamke (label):

WARD BAKING COMPANY
SCHULZE BAKING COMPANY
LIVINGSTON BAKING COMPANY
H. PIPER COMPANY
HEISSLER & JUNGE
GRANT BAKING COMPANY
GRENNAN CAKE CORPORATION
ATLANTIC & PACIFIC TEA COMPANY
VIENNA MODEL BAKERY
CARL SULZER
SEIPP BAKING COMPANY AND
BURNY BROTHERS.

STAVKUJOČE PEKOVSKO DELAVSTVO V CHICAGO.
V CHICAGO.

Književni vestnik.

“Splošna delavska izobraževalna zveza Svoboda” je pričela izdajati družinsko revijo “Kres”. Prva številka Kresa, ki smo jo pred kratkem prejeli, ima zelo izbrano vsebino in slovenskemu delavstvu častitamo na tem uspehu. Vsebinska 1. številka je sledeča:

A. Cerkvenik: Padel za domovino. — L. N. Tolstoj: Kmet in tujec. — L. Kuhar, Obračun. — J. Suchy: Tri indijske pripovedke. — Pesmi: E. niran: Človek: F. Roš: Zena: R. Schacherl: V jasnih nočeh: J. Kovič: Pred skrivnostjo: R. Rehar: Premišljevanje: S. Škerl: Pesem moje matere. — Poučni del: F. Kunaver: Gore in mi: I. Mihevc: Livarji kovin v starem veku. — Vestnik: Telovadba, šport, Socialni vestnik. Književnost. — Slike: Vojna vojni! L. N. Tolstoj. Borec, Odpočitek, Babica. Vrh Triglava s Kredarico, Slap Peričnik, Aljažev stolp, Š. K. Svoboda, Šahovski diagram itd.

“Kres” stane za Ameriko \$2,50. Naslov: Ljubljana, Aleksandrova cesta 5, Slovenija, Jugoslavija.

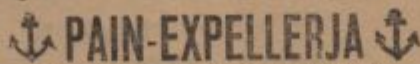
Vse vere nče v življenje onkraj groba. To je edina nagrada, ki je more dati vera sužnjem v njihovi mizeriji.

IZVRSTEN DOVTIP.

Kupec je hodil gori in doli po garaži, pregledoval razne avtomobile ter rekel lastniku: “Rad bi videl prvovrstni “second-hand” avtomobil”. Lastnik ga pogleda ter mu smeje odvrne: “To bi hotel tudi jaz, dragi, moj”. Ko beremo ta dovtip v “Molčečem prodajalcu” se nam zdi, da je to isti slučaj kakor če bi prišel odjemalec k drugistu in ga vprašal: “Ali imate prvovrstno imitacijo grenkega vina?” Ako kdo rabi prvovrstno zdravilo za nerednosti v želodcu, zaprtje, glavobol, slab tek etc., mora kupiti originalno, pristno Trinerjevo grenko vino, ne pa imitacije. Ponaredbe so izdelki nizke vrste, ki Vam bodo pač odvzeli denar, nikakor pa ne bolečin. Za dober uspeh Vam jamči samo pristno Trinerjevo grenko vino, ki je dobilo zlate medalje in prve cene na sedmih mednarodnih razstavah, v Rimu, Parizu, Londonu, Bruselju, San Franciscu etc. Ako Vaš najbližji drugist ali lekarnar ne prodaja Trinerjevega grenkega vina, zahtevajte od njega, naj ga naroči. Poizkusite tudi Trinerjev Liniment, Trinerjev ntiputrin, Trinerjevo čistilo za zobe in druge izvrstne Trinerjeve izdelke.

ZAKAJ TRPETI?

Revmatične, nevralgične in bolečine v mišicah so hitro odpravljene s primerno uporabo

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Glejte, da dobite pristnega — slavnega že več kot 50 let.

Zahtevajte SIDRO tvorniško znamko.

Brez svojega lista delavec ne umre; ali neveden ostane ravno o onih zadevah, o katerih bi moral biti najbolje poučen.

Med knjige, katero bi moral prečitati vsakdo, ki hoče pridobiti nekoliko vpogleda v razna verstva, spada vsekakor **The Profits of Religion**. Spisal jo je znani socialistični pisatelj Upton Sinclair. Ta knjiga pomenja petnajst let njegovega dela in je edina te vrste v angleški književnosti. Knjiga (trdo vezana) stane \$1.50. Kdor je zmožen čitanja angleščine, naj jo naroči v upravništvu Proletarca.

SLOVENC

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik “Prosve-
ta”. List stane za celo leto \$5,
pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
ovo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je: 2657 So. Lawn-
dale Ave., Chicago, Ill.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Na tisoče žena,

ki so slabe, nervozne, izdelane in
trpe vsled neregularne periode, do-
be od pomoč, ko vzamejo

SEVERA'S REGULATOR

(Severjev Regulator). Ta regula-
tor goji moč, premaguje bolečine in
regulira ženske funkcije. Zadoš-
čenje je dajal skozi štirideset let.

Cena \$1.25.

Dobite ga pri svojem lekarju.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Ako si želite nabaviti knjige
socialne, povestne ali kake druge
vsebine, jih naročite od Proletarca.
Eventualni dobiček od prodaje
knjig se porabi za pokrivanje stro-
škov pri listu.

Telefon Canal 4340

Jugoslovanska trgo- vina s cvetlicami

V trgovini vedno
sveže cvetlice za
plese, svatbe, po-
grebe itd.

Imamo zaprte
in odprte avto-
mobile za krste,
poroke, pogrebe
in za vse druge
potrebe.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Med Throop in Blue Island Ave.

MODERNA KNJIGOVEZNICA.

1919 Blue Island Ave.,
Chicago, Ill.

Okusno, hitro in trpežno dela za
privatnike in društva. Sprejemamo
naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene
in poštena postrežba.

H. L. BATEK in RUD. ŠEJNA,
Lastnika.

*Slovenecm priporočamo
v posecanje*

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S
R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :

: : : : : Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgo-
vina. Velika
zaloga moš-
kih, ženskih
oblek, izde-
lanih po
najmoder-
nejšem kro-
ju. Cene
nizke.

CARL STROVER

LAWYER

and

COUNSELLOR

133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS

Telefon: Main 3989.

Naročajte najboljši in najbolj raz-
širjen socialistični dnevnik v Ameriki

"THE NEW YORK CALL"

112 Fourth Avenue,
NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljske
izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta;
\$4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec;
samo nedeljske izdaje \$3 na leto.
Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol
leta \$5; en mesec \$1.25.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v
stari kraj;

kadar želite poslati svojim sta-
rokrajskim sorodnikom, prijate-
ljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel
starim krajem.

obrnite se na trdiko

ZAKRAJSEK & CESAREK

70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN JARETINČIČ

11 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN,
N. Carolina.